

transcript

POLITIEKE WOENSDAG VAN WOENSDAG 17 NOVEMBER 2021 16.30 UUR

Voorzitter: R. van Niejenhuis (PvdA)

Namens de raad: C. Nieuwenhout (GroenLinks), J. Bushoff (PvdA), S. Claassen (D66), W. Koks (SP), G. de Vries (VVD), T. Moorlag (ChristenUnie), B. Hekkema (PvdD), R. Bolle (CDA), H. Moerkerk (100%Groningen), S. Bosch (Student&Stad), D. Ram (PVV)

Namens het college: P. Broeksma (wethouder), B. Benjamins (wethouder)

Namens de griffie: W. Bierman

Conformstukken + Ontwikkeling Westpoort fase 2 met datacenter

00:01:30

voorzitter: Het is half vijf. Goedemiddag allemaal, welkom. Er wordt aan mijn rechterzijde nog even gewerkt aan het functioneren van de pasjes. Dat is nu nog niet zo, dus dat betekent dat als er nu woordvoeringen zouden komen er nog geen namen in beeld komen. Wij dubbelchecken even of de uitzending inderdaad wel werken en anders beginnen we even zonder de pasjes en dan noem ik even voor het verslag jullie namen. Dat ga ik nog even verifiëren maar het lijkt erop dat de uitzending wel lukt. Ik kom over één minuutje bij jullie terug.

00:18:37

voorzitter: Het lijkt erop dat we kunnen beginnen. Werkt het bij jullie allemaal?

00:18:41

voorzitter: Mijne werkt volgens mij wel.

00:18:44

voorzitter: Ja, hartstikke goed. Mooi. Nogmaals, welkom bij deze meningsvormende sessie. We gaan het over twee conformstukken hebben voor degenen die dat wil. En ook meningsvormende sessie over de collegebrief ontwikkeling Westpoort en dan specifiek over het datacenter waar we wensen en bedenkingen bij kunnen geven als raad. Naast de mensen in de zaal, zijn er als het goed is, ja en ik zie dat mijn scherm nu ook, de heer Hekkema van de Partij voor de Dieren en de heer Ram, keurig in pak zelfs ook nog. Welkom. Bart, mag even jouw stem horen?

00:19:19

de heer Hekkema: Ja, werkt het? Oké, top!

00:19:22

voorzitter: Dennis, kun jij ons ook goed verstaan? Wij horen jou nu niet. Nee, het is nog even stil aan deze kant. Nu ben je ook helemaal verdwenen. Dat is het tegenovergestelde effect van wat ik hoopte. Ik hoop dat ik meneer Ram zo meteen weer terugzie in onze uitzending en dat hij kan deelnemen aan deze vergadering. We gaan toch alvast beginnen, want er zijn twee partijen die hebben aangegeven opmerking te hebben bij de twee conformstukken die

transcript

voorigen en ik wilde eerst even het woord geven mevrouw Moorlag. Het gaat over de doorfietsroute.

00:20:11

mevrouw Moorlag: Ja, bedankt, voorzitter. Ja, wij hebben inderdaad een vraag aan het college bij dit voorstel. Hoewel we een groot voorstander zijn van de doorfietsroutes, vragen we ons bij dit specifieke stukje fietsroute plus af wat precies de meerwaarde van het aanleggen van het extra stuk fietspad is. Dat is ons nog niet helemaal helder. Er liggen hier al een aantal fietspaden die goed begaanbaar zijn. Er is een groot deel van de fietsers die langs het Bedrijvingsbos gaat en vervolgens richting het Noorden, richting Kardingse of richting het centrum via Lewenborg. We hebben het idee dat dit extra stuk maar voor een kleine groep fietsers een toevoeging is en het moet nu aangelegd worden in een groengebied. We horen graag van de wethouder wat hierin de afwegingen zijn geweest.

00:20:55

voorzitter: Wethouder Broeksma.

00:20:57

wethouder Broeksma: Dank u wel, voorzitter. Even vooraf dat de provincie Groningen een initiatiefnemer is geweest van dit stuk fietspad, heeft in samenspraak met omgeving een aantal jaren geleden dit voorkeursalternatief gekozen. Dat is interactief proces geweest. Gebruikers, bewoners, belanghebbenden hebben samen met adviseurs van de gemeente Groningen en Ten Boer en de provincie nagedacht over deze fietsroute plus, er is een enquête gehouden, er zijn [onhoorbaar] gehouden, inloopbijeenkomsten. Frequente fietsers, aanwonenden, grondeigenaren gevraagd. Scholieren zijn de grootste groep gebruikers, scholieren zijn ook geraadpleegd. En eigenlijk is het doel hiervan aansluiting op de fietsstructuren die in Groningen zijn, een aantal wegen daarvan. Op dit moment moet de fietser die gebruik maakt van de Stadsweg bij de Noorddijkerweg kiezen. Fietsers die naar het Noorden en Oosten van de stad willen, zullen veel rechts afslaan. Fietsers die naar het centrum willen, zullen veel naar links afslaan. Bestemming Lewenborg kunnen rechtdoor fietsen, op de Noorddijkerweg moeten fietsers zich mengen met het overige landbouwverkeer. En objectief gezien kun je zeggen dat de verkeersveiligheid goed is, maar het is een relatief drukke stadslandbouw route. Er wordt te hard gereden. Subjectieve veiligheid is matig, ook een gevolg van het relatief smalle wegprofiel. Je zou kunnen zeggen: "Nou, verbeter dan die Noorddijkerweg. Verbreed die" maar die zijn in dat proces afgefallen. En eigenlijk wil je dus met die [onhoorbaar] dat de aansluiting op de [onhoorbaar] goed komt vanwege de goede kwaliteit, directheid van de route, om de fietsers te verleiden om ook die route te gebruiken, de breedte van de weg, de kwaliteit van de weg, het vermijden van effect op de landbouwkundige bedrijfsvoering, landschap zo weinig mogelijke aantasten. Uiteindelijk is dit, nadat het hele proces wat gevoerd is met al die mensen die erover gesproken hebben en de redenen die ik noemde, de onveiligheid/veiligheid, de menging met het landbouwverkeer allemaal redenen om dit stuk aan te leggen. Tot zover, voorzitter.

00:23:00

voorzitter: Mevrouw Moorlag, is dat voldoende voor u? Ja? Dank u wel. Dan wil ik graag het

transcript

woord geven aan meneer Hekkema want die heeft een opmerking bij de ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte.

00:23:11

de heer Hekkema: Dank u, voorzitter. Ik heb een kleine opmerking over dat stuk leidraad Openbare Ruimte inderdaad. Wij begrijpen dat het een leidraad is en geen ontwerp en ook dat het bedrijventerrein Westpoort echt nodig verduurzaamd moet worden. Wel willen we het college meegeven, het waken voor het intekenen van wandelroutes naar de [onhoorbaar]. Ik verwijs hier ook naar die brief van de familie Dijkhuis die zich zorgen hebben gemaakt over de aantasting van de cultuurhistorische waarde en ook de ecologische waarde van het gebied. En die kaartjes kunnen de suggestie wekken dat er wordt nagedacht over het aanleggen van wandelpaden om zo de groene afscherming te doorbreken en de [onhoorbaar] meer aan te sluiten op [onhoorbaar]. En dat terwijl het stuk natuur baat heeft bij rust voor de weidende koeien, de broedende vogels en de hazen die zich er bevinden. Bovendien zijn er al genoeg mogelijkheden om door dat [onhoorbaar] via mensen via de Euvelgunnerweg te wandelen of fietsen en te genieten van dit mooie stukje natuur. Dus daarom wil mijn fractie eigenlijk de wethouder meegeven om toch oog te hebben voor dergelijke schetsen, die kunnen echt een eigen leven gaan leiden, maar ook oog te houden voor het in stand houden van de huidige ecologische waarde van het gebied.

00:24:19

voorzitter: Wethouder Broeksma gaat daarop reageren.

00:24:22

wethouder Broeksma: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, mooi om op deze manier de aandacht te vragen voor dit ontwerpleidraad Leefkwaliteit Openbare Ruimte. Ik heb hem hier voor me liggen met bijlagen erbij. Wat u zegt, het zijn geen ontwerpen, het is een ontwerpleidraad. Voor een aantal verschillende gebieden zijn er suggesties gemaakt, eigenlijk houtskoolschetsen van hoe het zou kunnen zijn. Houtskoolschetsen dan wel met de computer gemaakt in kleur, alsof het al gerealiseerd is. U kent de plaatjes. Een aantal typologieën van plekken zijn uitgewerkt en daar hoort ook het bedrijventerrein bij. Eemspoort als voorbeeld en dat grenst aan de Hunze. En bij die ontwerpleidraad Openbare Ruimte zijn wij uitgegaan van de mens centraal. Het gaat niet in de eerste instantie over ruimte, het gaat over mensen, het gaat over hoe zij omgaan met de ruimte. Het gaat daarbij ook om natuur, het gaat om de beleving, gaat om gezondheid, gaat om allerlei aspecten. En als u dan specifiek naar een bedrijventerrein wijst, Eemspoort, dat staat hier uitgewerkt, betekent ook dat we ook met die bril kijken naar hoe die ruimte is ingericht. Eigenlijk gaan we er met een nieuwe bril naar kijken, dus niet het bedrijfsperceel centraal, maar ook de mensen, onze inwoners van de stad, die die daar werken en die daar ook willen recreëren. Nou, het is een schets en het is op geen enkele manier de bedoeling dat de grondeigenaren passeren. Dat kan natuurlijk helemaal niet. Dus op het moment dat dit, Eemspoort bedrijfsterreinen, reëel zou worden, als daarvoor aanleiding is om dat aan te pakken, dan gaat natuurlijk dat hele proces lopen van hoe gebruikers, grondeigenaren, het natuurbelang, het belang van de landbouwers zoals u dat ook benoemd, de dierenbelangen, ecologie, hoe dat met elkaar in samenhang is. Dus het is zeker geen ontwerp en uw aansporing om daar zeker rekening mee houden was eigenlijk niet nodig geweest maar we nemen in ieder geval ter harte om op het moment als dit aan de orde komt, als we hier bij dat Eemspoort iets

transcript

verder zouden willen brengen, dat we daar rekening mee houden. En u weet ook de inzet van het college als het gaat over de loop van de Hunze, ook bij de Gerrit Krolbrug zag je dat weer. We proberen dat waar dat kan te herstellen, omdat het een waardevol gebied, een waardevolle faunapassage, een waardevol gebied is in onze omgeving, een waardevolle ruimte vertegenwoordiger. Tot zover, voorzitter.

00:26:51

voorzitter: Dank u wel. Ik zag meneer Hekkema knikken dus uw beantwoording rekent op instemming. Of is er nog behoefte aan reactie?

00:26:56

de heer Hekkema: Nee, het is goed, voorzitter. Dank.

00:26:58

voorzitter: Dan zou ik willen voorstellen om deze twee raadsvoorstellen als conformstuk door te leiden naar de raad. Meneer Moerkerk?

00:27:06

de heer Moerkerk: Ik had nog iets zeggen over de Leefbaarheidsnotitie. Mag dat?

00:27:11

voorzitter: Ja, gaat uw gang.

00:27:14

de heer Moerkerk: Dank u wel. In de basis is mijn fractie 100% en ook de Stadspartij heel positief over dit document. Prachtige plaatjes, de zon schijnt er altijd, de bomen zijn groen, het riet wiedt en plakt lekker zo vlak voor de verkiezingen op Instagram en al dat soort platforms. Daar zullen we dankbaar gebruik van maken, want we vinden het een prachtig plan. Maar een paar praktische opmerkingen. We willen toch graag erop wijzen dat we pas tot actie willen overgaan, dus tot ontwerpen, als het duidelijk is dat er genoeg geld is. Als andere projecten in de stad voldoende afgewikkeld zijn, zodat de verkeersirritatie die dit alles gaat opleveren toch in banen blijft of niet te veel gaat worden. En ik had toch een concrete vraag. Ik zag in de Schildersbuurt, ik weet het is een schets, maar dat alle auto's uiteindelijk in fase drie van straat verdwijnen en naar de randen van de wijken geplaatst worden op parkeerterreinen en die suggestie lees ik ergens in het stuk. Het lijkt me toch wat lastig met indoor stedelijke wijken, dus misschien is het goed daar nog een keer kritisch naar te kijken. Waar laat je die elektrische auto's over tien, vijftien jaar? Dank u wel.

00:28:16

voorzitter: Ik kijk even of het college nog behoefte heeft om te reageren.

00:28:20

wethouder Broeksma: Ja, graag, voorzitter. Als het gaat over concrete plannen, dan komen we natuurlijk eerst voorbereidingskrediet vragen bij u en uiteindelijk als we het gaan uitvoeren, zal het college ook weer geld nodig hebben. En u als raad gaat daarover. Dus het niet zo dat over dat over twintig jaar opeens alles gerealiseerd is zonder dat u daar zicht op pad. Nogmaals, het zijn schetsen en eigenlijk zoals u ook in de inleiding heeft kunnen lezen van professor Te Brömmelstroet is, dat het in eerste instantie om de mensen gaat, at ik u net ook zei. Het gaat om de openbare ruimte. In de mobiliteitsvisie leest vergelijkbare teksten. Dus we gaan niet beginnen met mobiliteit en kijken wat de overblijvende ruimte is en hoe

transcript

we die verder kunnen invullen. Nee. We beginnen met die ruimte, we beginnen met alle functies die je in die ruimte kunt gebruiken. Dan gaat het inderdaad ook over mobiliteit. Het ruimteaspect van mobiliteit is dan belangrijk, maar kies ook voor spelende kinderen. Wanneer zijn die aan de beurt? Zijn die als laatste aan de beurt of komen die ergens vooraan in het verhaal? Kijk naar klimaatadaptatie. Kijk naar ontmoeten van mensen, kijk naar hoe mensen zelf hun straat ingericht willen hebben. Die vraag is gesteld, u weet het misschien nog, in 2018 bij de parkeervisie. Het parkeren van de auto komt op plek tien. Dat moet inderdaad ook nog, maar eerst zijn er negen andere zaken die mensen willen, als het gaat over de inrichting van de straat. In die leidraad is er met inspiratiebeelden met houtskoolschetsen geprobeerd dat te realiseren. Het zijn geen concrete plannen, het zijn geen concrete onderwerpen maar inspiratie over hoe we ook met die ruimte zouden kunnen omgaan, hoe we onze 230.000 inwoners optimaal van die ruimte zouden kunnen laten genieten. Tot zover, voorzitter.

00:29:59

voorzitter: Dank. Dan stel ik voor om nu een stap te zetten om dit door te leiden naar de raad als conformstuk en daar zijn verder geen opmerkingen bij. Toch nog, meneer ...

00:30:08

de heer Moerkerk: Ja over [onhoorbaar]. Is dat nog mogelijk? Ik had het wel laten aanmelden dat ik daar iets over wou zeggen.

00:30:13

voorzitter: Westpoort?

00:30:14

de heer Moerkerk: Ja.

00:30:14

voorzitter: Ja, daar gaan we nu over hebben.

00:30:15

de heer Moerkerk: Oh, net kwam Westpoort ook langs, maar dat was in het kader van de leidraad.

00:30:19

voorzitter: Ja. We gaan nu verder met de ontwikkeling. Westpoort fase twee datacentrum, daar kan de raad wensen en bedenkingen bij gegeven. Wij sluiten deze sessie om tien voor zes dus we hebben iets meer dan een uur. Dat betekent dat er drie á vier minuten per fractie zijn en dat het college rechts een kwartiertje de tijd heeft voor de beantwoording. Wie mag ik als eerste het woord geven? Meneer Koks.

00:30:45

de heer Koks: Ja, voorzitter. Als er wat te doen is aan de westkant van de stad, of het nou om Icopal, vuilnisbelten of verkeerssituaties op het Hoendiep gaat, dan stap ik op mijn fiets en dan ga ik eens even kijken. Dus zo heb ik dat ook gedaan bij de toekomstige ruimte waar het datacentrum gevestigd zou moeten worden. Het is een heel leeg gebied. Je ziet wat TenneT bouwwerken en een historische molen plus een houtzagerij en een boerderij die niet meer in gebruik is. Toen dacht ik, ik neem eens even contact op met die mensen die daar wonen. Tot mijn stomme verbazing, in gedachten allerlei andere eerdere communicatieve proces

transcript

binnen de gemeente, wisten deze mensen van niets over dit datacentrumplan. Ze wisten wel dat de Westpoort komt en dat er bedrijven komen, dat is van zeven jaar geleden, toen het bestemmingsplan was vastgesteld. Maar hierover niets. Ik vind dat het college bij wijze van spreken morgen op de fiets moet stappen, vanavond is wat krap, en die kant op moet gaan om met deze mensen, die natuurlijk wat zorgen hebben en nu daarvan weten omdat ik daar toevallig op mijn fiets ben geweest, en eens even met hen moet gaan praten. Kan het college dat mij toezeggen? Verder heeft de SP het niet zo voorzien op datacentra. [Onhoorbaar] met het spoor, energievoorzieningen, het wegennet, onderwijs behoren datacentra tot de onmisbare infrastructuur die de samenleving draaiende houdt. Het is natuurlijk de meest recente infrastructuur. De spoorwegen, zijn meestal 150 jaar oud, waren oorspronkelijk ook in particuliere handen. U kent die cowboysfilms allemaal wel, dat er tientallen van de spoorwegcowboys dat exploiteerden. Wij vinden dat ook de infrastructuur rondom databeheer en datasturing in overheidshanden moet wezen. Want in die huidige situatie zwaaien de mega monopolistische, de Google's en de Apple's van deze wereld, de [onhoorbaar] trekken uit die data miljarden en miljarden winsten en daaruit voortvloeiend hun macht. Het is niet voor niets zo...

00:32:46

voorzitter: Meneer Koks, sorry ik laat u de zin niet afmaken want er gaat een heel rijtje vingers omhoog voor u. Ik wilde even het rijtje afwerken. De heer Bosch, gaat uw gang.

00:32:55

de heer Bosch: Ja, voorzitter, ik zou graag aan de SP willen vragen of het niet volledig onmogelijk is wat hier nu wordt voorgesteld. Je kan toch niet Nederlandse onderdeel van Google overnemen binnen de data die de Nederlandse gebruikers daarin gebruiken? Het is toch niet interessant voor dit debat om dit nu hiervoor te leggen?

00:33:13

de heer Koks: Nee, ik neem aan dat toen in de negentiende eeuw die spoorwegen in Amerika ook genationaliseerd werden, dat de reactie die nou hier achter mij vandaan komt, ook gelanceerd werd. Het is heel goed mogelijk dat de overheid zelf zijn eigen datanetwerk en zijn eigen datacentra enzovoort, ophoudt. En daar werd een regelgeving voor geformuleerd. Daar kom ik zo meteen trouwens nog op terug.

00:33:37

voorzitter: Misschien dat de twee liberale fracties hier ook nog iets over willen vragen. Ja, mevrouw De Vries.

00:33:42

mevrouw De Vries: Ja, dank u wel. Meneer Koks gaf mij eigenlijk al een voorzetje met de wet- en regelgeving zo aan het eiland. Vindt de SP niet heel erg mooi dat dit soort datacenters in Nederland plek hebben waardoor we ook regels op het gebied van privacy juist kunnen stellen zodat we dus juist ervoor kunnen zorgen dat er op een goede manier met onze data omgegaan wordt?

00:34:00

de heer Koks: Dat zou hartstikke mooi wezen als dat dan ook daadwerkelijk gebeurde, maar dat zie ik in ieder geval in dit raadsvoorstel niet, laat staan in landelijke regelgeving. En op de tweede plaats, waarom moet dat in handen van particuliere ondernemingen, terwijl dat

transcript

soort centra ook door de overheid als onderdeel van de infrastructuur gerund zouden kunnen worden? Maar ik wil toch even mijn verhaal vertellen, voorzitter, [crosstalk]

00:34:21

voorzitter: Ik ga toch nog een vraag toestaan. Meneer Claassen heeft nog een vraag.

00:34:23

de heer Claassen: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor de SP noemen, en dat is bewonderenswaardig mooi dat hij ook ziet dat er een digitale economie is en dat daar ook een digitale infrastructuur voor nodig is. Ik vroeg me alleen even af waar u gelezen heeft dat Google als partij hier degene is die dat gaat exploiteren.

00:34:41

de heer Koks: Google is in dit verband een metafoor van al die grote kwajongens die de zaak exploiteren en misbruiken. Daar kun je willekeur en welke andere voor invullen, dat maakt me niet uit.

00:34:52

voorzitter: Meneer Bolle heeft nog een prangende vraag en dan gaan we naar de rest van uw verhaal luisteren.

00:34:56

de heer Bolle: Het sluit vast helemaal aan bij het vervolg van de heer Koks. Eerst nu de komende maanden gaan we nu gewoon horen dat alles wat door de markt gedaan wordt eigenlijk gewoon door de overheid gedaan zou moeten worden en dat D66 en VVD de grote boosdoeners zijn van nieuwe liberalisering. Is dat een beetje een ding?

00:35:14

de heer Koks: Wat denkt u zelf?

00:35:16

de heer Bolle: Ja, ik vrees er een beetje voor inderdaad. Betekent dat dan ook dat u dus tegen dit voorstel gaat stemmen en dat dus die grote lege vlakte blijft?

00:35:26

de heer Koks: Nou, daar kom ik op het eind van mijn verhaal, als ik dat tenminste nog aan toekom door dit soort interrupties, nog even aan toe. Dat is een afrondende conclusie die ik trek maar daar heb ik de aanleiding wel voor nodig. Even kijken. Dus dat is helder van wij zien de Google's van deze wereld als een ernstige bedreiging voor van alles en nog wat. Ik ga er even snel doorheen. Dus ondanks al deze bedreigingen, deze kritische kanttekeningen die je kunt plaatsen bij zo'n mega datacentra. En ik denk niet dat Steve, hoe heet hij, wakker zou hebben gelegen van ons kleine Groningen met ons kleine centrum enzovoort. Als wij een van een revolutionaire daad zouden stellen op dit gebied... Maar toch missen wij dat in deze collegebrief elke kritische beschouwing over die werkwijze van de infrastructuur in particuliere handen, dat daar met geen letter over gerept wordt. Dat vinden wij een misser want wij zien die datacenter niet alleen in Groningen, ook in Appingedam stond vandaag een verhaal in het Dagblad van het Noorden, in Wieringermeer, enzovoort. Dus al die datacentrum bereiden zich als een schimmel, we hebben meerdere schimmels, maar ook dit wordt een schimmel over het land waar die datacenter komen te staan, op goedkope stukken grond bij gemeentes die denken "Oh, mooi! Kunnen we weer 20 hectare in de

transcript

verkoop doen. We hebben weer wat werkgelegenheid". Waarbij die meneer uit Appingedam ook nog eens een keertje zegt dat die werkgelegenheid maar heel betrekkelijk is, want de bouw van zo een centrum wordt met name door Oost-Europese bouwvakkers gedaan en de mensen die hier komen werken, komen ook voor een deel uit het hoger opgeleiden westen.

00:37:05

voorzitter: Kunt u tot een afronding gaan komen?

00:37:09

de heer Koks: Ja, ik wou nog wat zeggen over energie en over het bitcoins maar goed, dat zijn [crosstalk]

00:37:16

de heer Koks: Misschien kunt u dat straks kwijt in een interruptie van [crosstalk]

00:37:19

de heer Koks: Ja, dat kan ik wel even kwijt bij meneer Bolle.

00:37:21

voorzitter: Ja, u bent ook lastiggevallen [crosstalk]

00:37:23

de heer Koks: [crosstalk] Nog even de vraag van meneer Bolle, namelijk of wij tegen zijn. Ja, meneer Bolle, wij zijn tegen de vestiging van dit datacentrum tenzij er eerst een fatsoenlijke discussie in deze raad is geweest over hoe de stad Groningen, gemeente Groningen, aankijkt tegen dit soort mega nomaden, internationale ontwikkelingen en welke rol wij daarin moeten spelen, en met name ook, en dat ontbreekt ook in deze brief, welke veiligheidsmaatregelen getroffen kunnen worden om een aantal mogelijkheden ongewenste bijeffecten in de greep te kunnen houden. En we [onhoorbaar] om die bewoner nog eventjes te informeren.

00:38:05

de heer Koks: Ik ga nog één vraag toestaan. Had u een vraag aan meneer Koks? Ja, gaat uw gang. Ik zie daar ook nog wat maar we zijn echt door de tijd heen. Als het heel dringend is, dan ga ik dat toestaan.

00:38:18

mevrouw Moorlag: Nou, ik hoorde de heer Koks vertellen over welke mensen daar dan komen te werken, maar wij hebben juist begrepen dat daar veel plekken is voor MBO-geschoolden. Ik ben wel benieuwd hoe u daar zo op komt.

00:38:30

de heer Koks: Nou, daar kom ik op door die meneer in het opinieartikel in het dagblad, die daar het een en ander over zei. Ik heb [onhoorbaar]. Ik weet niet waar jullie overal jullie meningen vandaan halen, maar ik kan niet in het personeelsbestand van het komende databestand kijken. Dus of ik moet geloven, de blauwe ogen van deze wethouder, of de blauwe ogen van die meneer die een opinie heeft over de datacentra. En het verbaast mij niks, dat is het antwoord.

00:38:54

de heer Bolle: Dat heb gestaan op Facebook, voorzitter.

transcript

00:38:57

voorzitter: Oh, is dat zo?

00:38:57

voorzitter: Ik heb het opinieartikel toevallig zelf ook aandachtig gelezen. Meneer Bushoff en dan gaan we echt even naar de volgende.

00:39:04

de heer Bushoff: Ik had toch nog een verduidelijkende vraag, want het was me niet helemaal helder. De SP, die wil dus, als ik het goed begrijp, eerst over iets waar we als gemeente niet over gaan, maar daar wel een soort opvatting van het college over. En als die opvatting van het college daar nou mee is, dan zou de SP wel voor het datacenter zijn.

00:39:19

de heer Koks: Als we het eens zijn met die opvatting uiteraard. Het is een klein detail, maar verder gaan we er wel degelijk over, want wij bepalen of we de grond verkopen aan dat bedrijf. Dus we gaan er wel degelijk over.

00:39:30

de heer Bushoff: Zeker, voorzitter. Maar de opvatting over al die internationale ontwikkelingen die u schetste, daar hebben we als gemeente natuurlijk een betrekkelijk kleine rol in en daar wou u een opvatting over van het college.

00:39:40

de heer Bushoff: Ja, want dan kun je vervolgens, dat begrijp ik natuurlijk ook wel dat wij geen invloed hebben op die Google's enzovoort. Maar je kunt wel nee zeggen. Daar zijn we heel goed in, in nee zeggen, dus laten we dat doen. Mogelijkerwijze. Eerst die discussie.

00:39:56

voorzitter: Ik zag de heer Ram zijn hand omhoog voor de woordvoering. Dan ga ik daarna naar mevrouw De Vries, zij wil ook graag het woord. Gaat uw gang. Meneer Ram, wij horen u niet. We gaan even kijken of we aan deze kant iets kunnen doen aan de verbinding. Ik hoor hier dat u microfoon goed staat, dus dat wij u zouden moeten kunnen horen. Maar wij horen u niet u. Kunt u nog een keer iets zeggen? Nee, het spijt me. Het geluid komt niet door. Dus ik ga eerst even naar een andere woordvoerder en misschien dat u het in de tussentijd kunt oplossen. Dank u wel. Mevrouw De Vries.

00:40:49

mevrouw De Vries: Dank u wel. In algemene zin staan we als VVD positief tegenover het ontwikkelen van een datacenter op Westpoort. Wat ons betreft moet de basishouding zijn dat elke ondernemer welkom is om zich te vestigen in Groningen. Wij maken allemaal dagelijks gebruik van de diensten van een datacenter, hoewel het misschien niet zo tastbaar is, maar dat we deze vergadering kunnen uitzenden met af en toe een technisch dingetje dan maar oké, en we via ons raadsysteem ons hebben kunnen inlezen. Dat is allemaal alleen mogelijk als we de data ook ergens op kunnen slaan.

00:41:20

voorzitter: De heer Koks.

transcript

00:41:21

de heer Koks: Hoor ik de VVD zeggen dat elke ondernemer, die betaalt voor de grond mag ik aannemen, welkom is binnen de gemeentegrenzen? Zegt u dat?

00:41:30

mevrouw De Vries: Ik zeg dat de basishouding moet zijn dat elke ondernemer welkom is om zich te vestigen.

00:41:34

de heer Koks: Basishouding, oké.

00:41:35

mevrouw De Vries: En als je daar als overheid, dat is dan het vervolg, ben een marktmeester dus moet je ervoor zorgen dat dat op een goede manier gebeurt.

00:41:42

de heer Koks: En kunt u omschrijven wat die goede manier is, oftewel zit daar ook ethische factoren bij die mogelijkwijs tot nee kunnen leiden?

00:41:51

mevrouw De Vries: Het is een hele algemene vraag, maar uiteraard spelen ook ethische overwegingen een rol. Hoe bedoelt u?

00:42:01

de heer Koks: Noem eens een ethische redenen?

00:42:04

mevrouw De Vries: Een reden waarom een onderneming zich hier niet zou kunnen vestigen is als ze ingaan tegen de rechtsstaat die we hier hebben bijvoorbeeld, zou ik me zo kunnen voorstellen, maar in algemene zin zijn ondernemers hier welkom. En stel je regels op om te kijken wat is de uitstraling van een bedrijf? Je kan regels stellen en daar moet je beperkt mee omgaan. Wij zijn ervan overtuigd dat de meeste ondernemers de ruimte moeten krijgen om hier te kunnen ondernemen. De data. Dat willen we bij voorkeur in Nederland doen om privacy redenen zoals ik net in een interruptie bij meneer Koks ook al zei. Maar het is belangrijk om rekening te houden met de effecten en ook om regels te stellen, meneer Koks, bijvoorbeeld als het gaat om zonnepanelen wat ons betreft.

00:42:53

voorzitter: De heer Hekkema heeft daar ook een vraag over aan u.

00:42:57

de heer Hekkema: Ja, dank u, voorzitter. Ik hoor mevrouw De Vries praten inderdaad over het feit dat dat Nederlandse data zal zijn die daar zal worden opgeslagen maar wat ik heb gelezen van veel heel andere datacentra is dat dat heel veel data is van andere landen, van andere continenten. Dus u verwijst naar het feit dat wij dat nodig zouden hebben voor ons functioneren, dat is dus niet waar. Hoe ziet u dat? Dat we hier straks de harde schijf gaan zijn voor het continent Afrika bijvoorbeeld?

00:43:27

mevrouw De Vries: Ik vind het eigenlijk bijzonder nationalistisch gedacht van de Partij voor de Dieren. Dat had ik niet zo verwacht. Dat is een wat meer globaliserende partij, dacht ik.

transcript

Maar met wij bedoel ik niet alleen maar wij mensen in de stad Groningen, maar wij mensen hebben data nodig en wij hier in Nederland hebben hele goede privacyregels en in Europa. Dus ik denk dat we met zijn allen die datacenters hard nodig hebben en dat we hier in Groningen er baat bij kunnen hebben vanwege een aantal dingen, zoals de werkgelegenheid, de zon op het dak. Nou, er zijn een heleboel redenen om het datacenter hiertoe te staan. Ik wou nog wel een aantal aandachtspunten meegeven want daar zijn we hiervoor. Dat zon op het dak, daar worden wij heel blij van, maar we vinden nog wel dat het in de brief wat vaag omschreven wordt. Dus wat voor afspraken worden er gemaakt? Wordt het hele dak vol gelegd of mag het bedrijf er ook gewoon drie zonnepanelen opleggen? Want daar zouden wij niet zo gelukkig mee zijn. De vraag is ook: is er goed afgestemd met de netbeheerder als het gaat om de energievraag? Is dat ook meegenomen in de locatiekeuze? Want dat is ook erg relevant. Er wordt aangegeven dat de koelers voor extra geluid zorgen. De vraag aan het college is: wordt hier overlast verwacht? En als dat zo is, dat willen we graag beperken. Zijn daar nog mogelijkheden voor? En dan is de laatste vraag nog, er wordt iets gezegd over een financiële bijdrage voor de Rondweg. Daar worden we op zich ook blij van, maar hebben we het dan over een bijdrage die ervoor zorgt dat we drie bomen in de berm kunnen planten, of kunnen we de helft van de Rondweg aanleggen? Dank u wel.

00:45:02

voorzitter: Dank u wel, mevrouw De Vries. Ik zie meneer Ram op een andere plek en misschien ook wel met een andere computer. Even kijken of het geluid nu werkt.

00:45:10

de heer Ram: Werkt het nu, voorzitter?

00:45:12

voorzitter: Ja, ik kan u goed verstaan.

00:45:13

de heer Ram: Ja, onze partij heeft ook nog wat wensen en bedenkingen bij de komst van het datacenter. Er is een wildgroei van datacentra op dit moment in onze provincie, dus ook in de rest van Nederlands is iets van 70 procent van de data is gewoon internationaal. En zo'n 30 procent is hier in Nederland wordt dus eigenlijk als exportproduct gebruikt. En de vraag is van heb je zoveel datacentra nodig? Een goed argumenten zou zijn als het echt heel veel werkgelegenheid oplevert maar het is ook nog maar de vraag of dat het geval is. Dus de vraag is dan aan het college ook: hoeveel werkgelegenheid levert dit nou precies op? En kun je niet beter een ander bedrijf daar laten vestigen wat meer werkgelegenheid oplevert?

00:46:07

voorzitter: [crosstalk meneer] Claassen.

00:46:10

de heer Claassen: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor de PVV zeggen dat er relatief weinig behoefte zou zijn voor de datacentra hier in Nederland. Ik ben wel benieuwd waar u dan gezien heeft dat de organisaties die in toenemende mate steeds meer gebruik maken van iCloud, artificial intelligence oftewel steeds meer digitale economie, waar u dan toch ziet dat al die bedrijven die dat doen, toch geen behoefte hebben om hun servers ergens te plaatsen en hun data goed op te slaan?

transcript

00:46:42

de heer Ram: Nou ja, kijk, de vraag is: moet dat allemaal in Nederland? Dat is dan even de vraag. Als je meer dan 70 procent van het dataverkeer [onhoorbaar] in heel Europa, 30 procent is eigengebruik. Moet dat dan allemaal in Nederland? Kan je dan je grond niet beter gebruiken voor een [onhoorbaar] van een fabriek bijvoorbeeld, of iets wat meer werkgelegenheid oplevert? Dus de afweging, die kanttekening die ik daarbij maak, is en dat is de vraag aan het college is of er niet andere bedrijven zijn die werkgelegenheid kunnen opleveren [crosstalk]

00:47:18

de heer Claassen: Zegt u daarmee ook dan dat de werkgelegenheid hier niet in Groningen [onhoorbaar] heeft, maar in het buitenland?

00:47:26

de heer Ram: Nee, dan luistert u wederom niet goed. Ik zeg, de afweging is en dat is misschien ook een vraag [onhoorbaar]. Sorry, even een onderbreking. De vraag is welk bedrijf levert het meest werkgelegenheid op? Dat is de vraag die ik daarbij heb. En de afweging daarbij is, is het datacenter dan wel zo'n goede invulling van deze locatie? Dat is een antwoord op uw vraag.

00:47:56

voorzitter: U heeft nog een vraag van de heer Bolle.

00:47:59

de heer Bolle: Kijk, voorzitter, dat zou waar zijn als Westpoort helemaal vol zitten en er zou nog één plekje zijn waar een bedrijf zich zou kunnen vestigen. En dan zouden we nu kiezen voor een datacenter terwijl alle bedrijven in de rij staan om zich daar te vestigen. Maar zoals de heer Koks net zei, er is ontzettend veel ruimte nog op Westpoort en er zijn nog een heleboel bedrijven die zich daar überhaupt zouden kunnen vestigen. Dus wat is dan het standpunt van de PVV? Want eigenlijk dat argument van we kiezen voor dit bedrijf en dan kiezen we dus niet voor een ander bedrijf, dat gaat helemaal niet op dit specifieke geval.

00:48:31

de heer Ram: Nee, er is genoeg ruimte in Westpoort. Dat is helder. Dat is mij ook helder. De vraag is wat we breder dan de gemeente. Er is een grote groei van datacenters in Nederland en de vraag is of dat de juiste invulling is van bedrijfsterreinen. We kunnen ook kijken naar andere invullingen van deze terreinen. Dan is er ook altijd nog de vraag van hoeveel werkgelegenheid levert dit nou precies op? Het tweede punt wat ik wilde maken is, wat de VVD ook over de netcapaciteit maakte, datacenters vragen om heel veel energie. En wat de meeste mensen niet begrijpen, is dat het geen kwestie is van vraag en aanbod. Als je een windmolenpark aansluit op een servernet en een datacentrum op een servernet, dan moet je het bij elkaar optellen. Die stroomkabel moet je dan twee keer zo dik maken. Met andere woorden, wat je aansluit maakt uit. Dus de vraag aan het college is: is er niet sprake van economisch verdringing op termijn? Dat de netcapaciteit gewoon te snel vol raakt [onhoorbaar] TenneT. Dat is een andere zorg die wij als PVV hebben. Dank u wel, voorzitter.

00:49:44

voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage en fijn dat het lukte om zo even met u in verbinding te zijn op een andere plek. Ik ga even kijken wie ik het woord mag geven. Meneer Bosch.

transcript

00:49:53

de heer Bosch: Ja, dank u wel, voorzitter. We hebben eigenlijk simpelweg een beetje de voor- en nadelen op een rijtje gezet. Wij zien voordelen dat er wat banen worden gecreëerd: 125. Je zou daar tegenover kunnen stellen dat dat voor 20 hectare grond misschien niet zo heel erg veel is. We zien eventuele kansen voor restwarmte die we nodig hebben. Het is een logische plek voor het datacentra, aangezien het midden op een stroomknooppunt staat. En als je het helemaal vol zet met zonnepanelen op het dak, dan is ook nog eens goed voor onze zonnedoelen.

00:50:27

voorzitter: Er zijn twee vragen over. Eerst meneer Claassen.

00:50:31

de heer Claassen: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was even nieuwsgierig. U noemt de 125 mensen die daar eventueel kunnen komen als werkgelegenheid. Wat ziet u aan mogelijk andere werkgelegenheid op het moment dat organisaties hun service en patchkasten wellicht daar neer kunnen zetten? Hoeveel effect dat heeft op de indirecte werkgelegenheid?

00:50:52

de heer Bosch: Ja, ik moet zeggen dat dat nieuw voor mij is, dat dat een mogelijkheid is van de datacentra. Ik ging ervan uit dat dit een datacentrum zou worden van een commerciële partij die daar zelf zijn eigen benodigde service in zou zetten. Als dit een soort open plek wordt waar verschillende bedrijven hun service neer kunnen zetten, dan zorgt dat natuurlijk voor extra werkgelegenheid. Dat zou kunnen. Daar zou ik overigens voorstander van zijn.

00:51:17

voorzitter: De vraag van de heer Koks en ik geloof ook van de heer Hekkema.

00:51:21

de heer Koks: Ja, over CO2-neutraal en energie, die zonnepanelen, waar u het over heeft en die restwarmte. Daar zie ik zinnen over als "De initiatiefnemer heeft de intentie...", "Staat de initiatiefnemer positief tegenover...", "De initiatiefnemer is in principe bereid..." Vindt u dat niet allemaal dermate vage termen, die nog alle ruimte overlaat om minder zonnepanelen, geen restwarmte enzovoort. Vindt u dat het college dat niet veel spijkerharder als voorwaarden moet stellen?

00:51:54

de heer Bosch: Daar ben ik het volledig mee eens. Dat wilde ik ook mee eindigen, dat die voorwaarden er zouden moeten komen maar we zijn nu natuurlijk in een beginnende fase. En dat er in ieder geval positief naar wordt gekeken door het datacenter is goed en dat moet dan naar harde afspraken vertaald worden.

00:52:11

voorzitter: De heer Hekkema, heeft u nog een vraag aan meneer Bosch?

00:52:14

de heer Hekkema: Nee, [crosstalk]

00:52:16

de heer Koks: Oké want dat was het rijtje met voordelen maar ik had ook een rijtje met

transcript

nadelen want 20 hectare aan onze grond is veel en dat is dus ten opzichte van 125 banen niet heel veel banen per vierkante meter. Het kan vervelend zijn voor uitzicht van omwonenden en het zou ten koste kunnen gaan voor ruimte van andere bedrijven en er staat duidelijk in de collegebrief benoemd dat dat op dit moment niet het geval is, maar ook daar hebben we wel twijfels over, of in ieder geval, we hebben geen indicaties dat dat niet zo is. Maar het is nu wel opeens dat na dit datacentrum, we niet meer willen, want nu begint de ruimte wel een beetje krap te worden. En dan vraag ik me wel echt af: weten we dan wel 100 procent zeker dat dit niet in de ruimte komt van andere bedrijven? En wat dat betreft kan je het natuurlijk altijd kleiner maken. Voor de rest staat er nog als voordeel in het stuk dat er een werkgelegenheid komt tijdens het bouwen. Maar dat hangt er natuurlijk volledig vanaf door welke partij dat gebouwd wordt. Als het dan om de werkgelegenheid gaat hier. Ook wordt er als eis gesteld: 100 procent groene energie. Nou, volgens mij is dat niet mogelijk. Wij krijgen allemaal een bepaalde mix en die wordt bepaald door wat wij in die mix stoppen, door Europese netwerken. Dus 100 procent groene energie afnemen, ja dat bestaat volgens mij niet echt. Dus ik vind het eigenlijk wel gek dat dat zo expliciet in het stuk wordt benoemd. Dan ga ik over tot de afronding en dat is dat wij voorstander zijn van dit plan, maar wij zeker willen weten dat het hele dak vol komt te liggen met zonnepanelen, dat er goed wordt gekeken naar welke invloed het voor omwonenden heeft en dat we zeker willen weten dat het niet ten koste gaat van andere bedrijven. Dank u wel.

00:54:08

voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Moorlag.

00:54:12

mevrouw Moorlag: Ja, bedankt, voorzitter. Ja, wij hebben het idee dat er best een groot voorstel voor ons ligt en dat er nog weinig echt goede uitgewerkt informatie bij zit. En daarom hebben we ook best wel een aantal wensen en bedenkingen bij het stuk. Allereerst zien we een aantal positieve punten. Nou, het is al eerder genoemd: een datacenter biedt 125 arbeidsplaatsen en vanuit onze bronnen hebben wij begrepen dat het voornamelijk om MBO-geschoolden gaat. Tegelijkertijd zijn het wel weinig arbeidsplaatsen per vierkante meter. De heer Bosch zei het ook al. Dit vraagt dus wel om een afweging op dit de juiste benutting is voor de voorgestelde locatie. We weten dat het niet direct er goed [onhoorbaar] met de gronduitgaven van Westpoort. Tegelijkertijd weten we inmiddels ook dat er naar verwachting over een jaar of dertig geen grond meer beschikbaar zal zijn voor bedrijven. En we vragen het college daarom ook wat de afwegingen zijn bij de keuze voor deze locatie.

00:55:08

voorzitter: De heer Claassen heeft een vraag aan u.

00:55:11

de heer Claassen: Ja, ik was even nieuwsgierig. U noemt ook hier de 125 arbeidsplaatsen ten opzichte van de vierkante meters. Ziet u ook dat eigenlijk in de hele groei van de digitale economie die wij zien en ook de groeiende digitale infrastructuur, dat daar in potentie dan ook veel meer indirecte werkgelegenheid is die die 125 overstijgt?

00:55:27

mevrouw Moorlag: Ja, ik hoor D66 dat inderdaad al een aantal keer benoemen. Wij hebben er op die manier nog niet naar gekeken, dus ik ben benieuwd naar de reactie van het college

transcript

daarop, hoe dat in elkaar zit. Even kijken, waar ik was gebleven. Ja, we vragen ons dus af of er niet kans is dat er over een poos toch wel iets anders zou kunnen gedaan worden met deze grond, of er nog andere bedrijven zich daar zouden kunnen vestigen.

00:56:02

voorzitter: Dat roept een reactie op bij meneer Bolle.

00:56:04

de heer Bolle: Ja, voorzitter. Nou, dat hoor ik nu bij verschillende partijen. Natuurlijk, als het er niet komt, houd je 20 hectare vrij en daar zou eventueel dan iets anders kunnen komen. Ik bedoel, dat is toch volstrekt logisch? Als we kiezen dat we dat datacentrum niet doen, nou dan hebben we een slechtere grondexploitatie op Westpoort, dan doen we er niet. En dan kijken we wel welke bedrijven daar dan komen en hoeveel arbeidsplaatsen per vierkante meter die dan met zich meebrengen want kennelijk is dat nu in één keer een criterium. Maar ik begrijp niet zo goed waar die grondhouding vandaan komt waarin we zeggen van nee, we willen wel allemaal data gebruiken, maar als het dan aankomt op een centrum waar het geplaatst moet worden, moet het vooral niet in onze gemeente komen. En dan we dingen gebruiken als "Het zijn maar 125 arbeidsplekken" of bij de SP "Er moet een gemeentelijk datacentrum komen" waarbij je dan mensen ook moet verplichten om hun data daar te stallen, dat zit er dan nog achter. Ja, het duurt heel lang. Ik zal stoppen.

00:57:06

voorzitter: Ik begrijp dat u geen wensen en bedenkingen heeft, dus dat scheelt dan weer vier minuten. Mevrouw Moorlag.

00:57:12

mevrouw Moorlag: Ja, heel lang verhaal. Ik heb in de tussentijd al drie antwoorden bedacht, dus nu moet ik even goed bedenken wat ik hierop ga reageren, voorzitter. Ja, wij zien dit gewoon graag goed uitgewerkt, omdat het wel over veel grond gaat. En wat al eerder is gezegd, je kunt erover nadenken, moeten al die datacenters in Nederland of kan het ook meer in Europa? En daar willen we gewoon een goede uitwerking over zien en daarom geef ik dit nu mee aan het college bij de wensen en bedenkingen. Goed. We weten tegelijkertijd ook dat een datacenter er veel energie verbruikt en we vragen ons af in hoeverre dit wordt meegerekend in de opgave van de veelheid energie die we ook als gemeente moeten opwekken. We zien dat het college mogelijke voorwaarden voorstelt, waaronder de aanleg van zonnepanelen op de daken. Dit lijken ons goede afspraken die we graag als voorwaarden zien en niet enkel als optie. Dat is ook al eerder benoemd. Onze wens is hierbij ook dat dit soort zaken echt wordt vastgelegd in harde afspraken.

00:58:14

voorzitter: Meneer Koks.

00:58:16

de heer Koks: Heeft u de brief nou ook zo gelezen, zoals ik hem gelezen heb? Dat het aan de ene kant forse energieconsumptie vergt, dat datacentrum, maar aan de andere kant leveren ze restwarmte terug en leveren zonnepanelen en wie weet wat nog meer. Daarmee kreeg ik de indruk dat het redelijk met elkaar in balans was. Heeft u die indruk ook?

transcript

00:58:40

mevrouw Moorlag: Nou, voorzitter, die indruk hebben wij niet en we weten ook dat dat zeker niet het geval is, want het gaat meer energie kosten dan dat het gaat opleveren. Ik was wel vergeten om het andere positieve punt noemen, namelijk de restwarmte die opgeleverd wordt door het datacenter inderdaad. En ja, we hebben dat nou eenmaal nodig voor ons warmtenet dus het is mooi dat dat ook in de buurt van de huizen die het nodig hebben wordt opgewekt. Dus dat is weer iets wat in het voordeel mee zou kunnen werken. Maar tegelijkertijd kost het ook weer heel veel energie. Ja, al met al zien we voor- en nadelen maar wij zien we ook graag een betere uitwerking van deze voor- en nadelen en welke afwegingen we daarin kunnen maken. We zijn daarbij ook benieuwd naar de ervaringen met de andere twee datacenters die we momenteel binnen de gemeente hebben. Zijn er randvoorwaarden en de effecten die in dit stuk worden geschetst daar waarheid geworden? En zijn de ervaringen die daar zijn opgedaan ook meegenomen in dit voorstel? Dank u wel, voorzitter.

00:59:36

voorzitter: Dank u wel. Meneer Bushoff? Ja.

00:59:41

de heer Bushoff: Dank u wel, voorzitter. Toch even beginnen met dat ook natuurlijk Partij van de Arbeid wel een opvatting heeft over Big Tech en over of zij belasting betalen of niet, en over hoe zij omgaan met onze data maar dat dat wel iets is waar je op landelijk niveau iets mee kan doen en eigenlijk vooral op Europees niveau, en waar we gemeentelijk toch wel heel weinig over te zeggen hebben. Dus wat vandaag voorligt is de vraag van gaan wij die 20 hectare grond uitgeven bij Westpoort voor een datacenter?

01:00:12

voorzitter: [crosstalk]

01:00:13

de heer Bushoff: [crosstalk] een hand omhooggaan, dus voordat ik verderga ...

01:00:17

de heer Koks: Ik vind dat dus een onwaarschijnlijk laffe opstelling, dat alles naar hogere niveaus wordt getild. Wij kunnen er niks aan doen. Wij bepalen wat hier op ons grondgebied komt. Als hier een wapenfabriek gevestigd zou worden, mag ik toch aannemen dat de PvdA ok zou steigeren en dat zou weigeren. Waarom zou u daar geen oordeel over hebben binnen ons grondgebied? U verschuilt zich achter Europa en andere.

01:00:42

de heer Bushoff: Wat een onzin! Ik vond het zo'n laffe reactie net van de SP toen ze zich verschuilde achter "We zijn tegen een datacentrum omdat er geen visie van het college op dit onderwerp bij deze collegebrief staat". Dat vond ik neen laffe reactie! Had dan gezegd tegen [crosstalk]

01:00:54

voorzitter: Heren, mag ik jullie even onderbreken? Want ik weet niet of jullie het Tweede Kamerdebat gekeken hebben vandaag zoals ik, maar alstublieft een beetje elkaar netjes bejegenen.

transcript

01:01:02

de heer Bushoff: Ja, dat komt goed, voorzitter. Nee, maar ik denk dan zeg dan als SP, we zijn gewoon tegen datacenters, dus die willen we niet dus die moeten we ook niet op onze gemeentegrond te hebben. Maar zeg dan niet van nou ja, als er wel een visie bij had gezeten van het college over iets waar wij niet over gaan, maar wat we wel belangrijk vinden, wat de Partij van de Arbeid ook belangrijk had gevonden, dan waren we voor geweest. Als dat het punt is van de SP, is dat volgens mij zelfs nog te regelen ook met de motie. Dat gezegd hebbende voorzitter, [crosstalk]

01:01:31

de heer Koks: Ik zeg helemaal niet dat als er braaf een inleidend verhaal in had gezeten dat de SP dan daarvoor gestemd. Waar de SP voor pleit, is dat er een meningsvorming plaatsvindt binnen deze raad, over hoe wij dat soort megaontwikkelingen, hoe wij daartegenover staan en wat dat betekent voor ons grondgebied. Daar pleit de SP voor.

01:01:46

de heer Bushoff: Ja, voorzitter, daar kan ik me op zich wel in vinden. Maar dan is dat volgens mij een agenderingsverzoek om het daar nog eens apart over te hebben. En we hebben het vandaag over onder andere die 20 hectare die worden uitgegeven bij Westpoort en is de constatering dat het niet zo heel erg hard liep met de ontwikkeling van Westpoort en dat het goed is om te zien dat die ontwikkeling nu harder loopt. We zijn ook blij als Partij van de Arbeid dat er dus meer arbeidsplaatsen worden gerealiseerd, want met de komst van bijvoorbeeld een distributiecentrum van Aldi, maar misschien ook wel met de komst van een datacenter zien we dat er bijvoorbeeld honderden arbeidsplaatsen voor MBO-geschoolde mensen bijkomen. Nou, de Partij van de Arbeid, en ikzelf misschien niet, maar er zijn heel veel mensen in mijn omgeving die zijn opgegroeid met het idee elke baan telt, en dat vind ik ook wel een belangrijk principe. Dus dat is ook, als je het hebt over wensen en bedenkingen, zeker een wens van de Partij van de Arbeid dat we zo snel mogelijk toch verdergaan met de ontwikkeling van Westpoort om te kijken of we daar meer arbeidsplekken, met name daarvoor praktisch geschoolde mensen, kunnen realiseren. Dat vinden wij belangrijk. Dan zijn er nog wel een aantal dingen die ik nog wel bedenkingen of als vraag heb aan het college over het datacenter. En dat is in de eerste plaats dat we natuurlijk ook in deze brief lezen dat de restwarmte gebruikt kan worden voor 5.000 á 10.000 woningen om die te verwarmen. En dan is de vraag van de Partij van de Arbeid: hoe randvoorwaardelijk is eigenlijk de komst van zo een datacenter voor het verwarmen van die 5.000 tot 10.0000 huizen met restwarmte? Verder kunnen we ons eigenlijk volledig aansluiten bij de woorden van Student en Stad en de VVD als het gaat over dat als het college, want het is een collegebevoegdheid, beslist dat zij deze gewone grondtransactie die binnen het bestemmingsplan past, gaat doen, dat ze dan ook wel strenge voorwaarden stellen aan de hoeveelheid zonnepanelen en aan bijdrage voor die Rondweg die geleverd wordt. Dus daar zouden we ook nog wel graag van het college op willen horen dat ze natuurlijk die strenge eisen gaan stellen als ze verder gaan met deze gewone grondtransactie.

01:03:47

voorzitter: Een vraag van de heer Claassen.

01:03:49

de heer Claassen: Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde PvdA zeggen dat het wellicht inderdaad

transcript

mogelijk is 5.000 tot 10.000 woningen te verwarmen van de eventuele restwarmte. Ik was nieuwsgierig hoe de PvdD ertegenaan kijkt dat stel dat de restwarmte ook ingezet kan worden, niet zozeer voor 5.000 of 10.000 woningen, maar misschien ook juist ingezet kan worden om de bedrijven die daaromheen zitten te voorzien van restwarmte. Hoe kijkt u daartegen aan?

01:04:12

de heer Bushoff: Voorzitter, volgens mij zou dat ook kunnen en dat is ook belangrijk. Maar mijn vraag was vooral: van hoe rand voorwaardelijk is de komst van een datacenter voor onze energievoorziening of voor het verwarmen van bijvoorbeeld omliggende bedrijven of woningen? En in dit geval die 5.000 á 10.000 woningen die het college beschrijft. Dat is anders geformuleerd. Als het datacentrum er niet komt, zijn er dan andere bronnen die het college voor handen heeft of voorziet om die woningen dan wel bedrijven te kunnen verwarmen met duurzame energie?

01:04:38

de heer Claassen: Maar ziet u dus wel eventuele mogelijkheid om bedrijven die daaromheen zijn te verwarmen met de restwarmte die eventueel van het datacenter afkomstig is?

01:04:46

de heer Bushoff: Ja, daar zal ik me iets meer in moeten verdiepen maar mijn voorkeur zou primair wel uitgaan naar woningen, omdat ik denk dat we daarmee bijvoorbeeld ook de energierekening van mensen die woningen bezitten, zouden kunnen verlagen. Dus dat zou dan mijn antwoord op uw vraag zijn, voorzitter.

01:05:00

voorzitter: We raken een beetje door de spreektijd heen. Ik ga de heer Koks nog een interruptie toestaan, en dan geef ik u de gelegenheid om het verhaal af te maken.

01:05:07

de heer Koks: Nog een klein lijntje in die energietoevoeging. De WarmteStad loopt nu tot en met Vinkhuizen, tenminste in de plannenmakerij zou er iets richting Hoogkerk gerealiseerd moet worden. Nu hebben we de Suiker Unie, die staat er ook vlakbij. Er is al jarenlang gezeur, in mijn woorden, met Suiker Unie of de restwarmte die daar geproduceerd wordt ten nutte van de maatschappij ingezet kan worden. Dat voel ik nog steeds [onhoorbaar]. Vindt u niet dat er juist uit dat voorbeeld ook moet blijken dat er strakke voorwaarden aan zo'n datacentrum gesteld moet worden, over hetgeen wat ze terug leveren aan de samenleving? En dat in een slipstream daarvan die Suiker Unie ook daar eens op aangepakt zou moeten worden?

01:05:48

de heer Bushoff: Ja, daar ben ik het eigenlijk volledig mee eens, voorzitter, dus volgens mij zit er op dit punt niet eens zo heel veel licht tussen de Partij van de Arbeid en de SP. En zelfs niet zo veel licht tussen de SP en VVD en de Student en Stad, want die hebben volgens mij dezelfde vraag zojuist ook al gesteld in dit debat. Dus kort samenvattend, voorzitter, kan ik mij eigenlijk best vinden in de opvatting van de SP dat je een discussie zou kunnen voeren over hoe wij omgaan met en wat de visie van deze gemeente is op Big Tech en dit soort grote internationale ontwikkelingen. Maar volgens mij gaat het sec vandaag over gewoon grondtransactie van 20 hectare, die past binnen het bestemmingsplan waarvan wij als Partij

transcript

van de Arbeid zeggen: "We hebben de wens dat er 125 banen of zelfs meer banen voor praktisch geschoolde mensen gerealiseerd worden en we hebben nog een aantal stevige bedenkingen of vragen aan het college die ik net heb geformuleerd, die zich richten op die verwarming van de huizen, maar ook het stellen van eisen aan zo'n datacentrum, als dat er mocht komen".

01:06:45

voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar GroenLinks.

01:06:49

mevrouw Nieuwenhout: Dank u wel. GroenLinks is in principe tegen nieuwe grote datacenters. Daar hebben we een goede redenen voor. Ten eerste het energieverbruik. In Groningen hebben afgesproken in 2035 CO2-neutraal te zijn door een derde van ons verbruik te verminderen, een derde zelf groen op te wekken en een derde groene stroom van elders te importeren. Een datacenter kost enorm veel energie, daar zijn we het over eens. En ook als de restwarmte gebouwd wordt en er zonnepanelen op het dak komen, zijn we nog steeds bang dat we de weg naar Groningen CO2-neutraal in '35 onbereikbaar hebben en dat willen wij voorkomen, gezien de klimaatnoodtoestand waar we inzitten.

01:07:28

voorzitter: Dat roept een aantal vragen op. Mevrouw De Vries.

01:07:31

mevrouw De Vries: Dank u wel. Ja, ik vraag me dan af hoe GroenLinks dat ziet want het klinkt heel lokaal gedacht. Want als hij nou niet in Groningen komt, dan komt die toch wel ergens anders en dan verbruiken we toch diezelfde elektriciteit of diezelfde energie ergens anders? Wat vindt GroenLinks daarvan?

01:07:49

mevrouw Nieuwenhout: Gezien de internationale klimaatnoodtoestand lijkt me vanuit dat oogpunt het beste om datacenter daar neer te zetten waar de CO2-uitstoot per megawattuur het laagste is, dus bijvoorbeeld in Noorwegen. Maar dit is maar een klein onderdeel van het verhaal. Ten tweede, vinden wij het vreemd dat er in een land waar al heel veel datacenters zijn, relatief de meeste ter wereld, nog meer moeten komen. Dat komt niet doordat Nederland objectief de beste plek is, maar vooral ook door een fiscale maatregelen om zulke bedrijven te lokken en een lage belasting voor energie grootverbruikers. GroenLinks is landelijk, maar ook lokaal tegen dit soort fiscale regelingen die de rekening niet bij de grootste vervuilers of de sterkste schouders neerleggen maar bij anderen. Verder vrezen we de verdozing van het landschap. Nog een doos erbij van dik 20 hectare. Wat doet dat voor het landschap? En vraagt GroenLinks zich af of deze plek niet beter bedrijvigheid kan vestigen die meer bijdraagt aan de stad door bij te dragen aan de sociale doelen die we hebben, of door bij te dragen aan andere ambities van de gemeente, bijvoorbeeld een [onhoorbaar] bedrijf dat de circulariteit ambities dichterbij brengt en dat dus ook meer werkgelegenheid geeft, en ook in de keten. Want volgens mij is het niet alleen aan datacenters maar ook aan andere bedrijven, dat ze een hele keten van toeleveranciers hebben.

01:09:07

voorzitter: Meneer Bolle.

transcript

01:09:08

de heer Bolle: Maar er staat toch niets zo'n bedrijf in de weg om zich te vestigen op Westpoort?

01:09:14

mevrouw Nieuwenhout: Nee, in principe niet, maar zoals we het er al over hebben gehad, is de ruimte in Groningen in de loop van de komende decennia gewoon wel beperkt. En 20 hectare is dan een groot ruimtebeslag dus daarom maken wij een afweging van als je dan kijkt wat er allemaal zou kunnen, dan hebben wij liever dat andere bedrijven die meer bijdragen aan de stad, aan de gemeente, daar eerder zouden komen dan een datacenter.

01:09:39

de heer Bolle: Maar, voorzitter, dan moeten we denk ik toch inderdaad zo'n bredere visie hebben, wat je dan nog wel en niet als bedrijf in je gemeente accepteert. Kijk naar, ik ben even kwijt hoe dat bedrijventerrein heet maar waar al die autobedrijven zijn gevestigd, dat kan dan in principe ook niet meer. Dan moeten we dat ook af gaan schalen want dat levert ook CO2 op. Er zijn een heleboel dingen die wij als consumenten gebruiken, waarvan u dan zeggen of GroenLinks dan zegt van: "Ja, dat past niet bij de doelen die we hebben", wat op zichzelf waar is, maar dat heeft hele grote consequenties.

01:10:13

mevrouw Nieuwenhout: GroenLinks is ook niet tegen een bredere visieontwikkeling over wat voor bedrijvigheid wij de toekomst wel en niet in Groningen zouden willen. Ik denk dat dat een debat is dat eigenlijk veel breder is dan datacenters dus de waarde van een datacenter voor een gebied in vergelijking met andere bedrijven is één van de argumenten die ik wilde noemen maar dat energieverbruik speelt ook mee. Het vestigingsklimaat, dat volgens ons kunstmatig is, speelt ook mee. En tot slot zouden wij ook willen zeggen, mocht het politieke draagvlak voor een datacenter er bij de raad als geheel wel zijn, dan vragen wij het college expliciet om strakke randvoorwaarden te scheppen om de negatieve gevolgen te beperken. Het is al eerder genoemd maar zorg ervoor dat de energiebalans zo goed mogelijk uitvalt zodat de impact op klimaat- en energiedoelen zo beperkt mogelijk blijft. Dus zorg dat het energieverbruik zo laag mogelijk is, zo groen mogelijk en dat er zoveel mogelijk restwarmte gebruikt kan worden, dat de ruimtelijke en visuele inpassing waarborgen bevat zodat verdozing zo min mogelijk plaatsvindt en dat er wordt gekeken hoe het datacenter bij kan dragen aan de sociale doelen, de doelen op het gebied van werkgelegenheid. Tenslotte willen wij graag pleiten voor een regionale samenwerking op dit gebied. Als elke Groningse gemeente wordt benaderd voor de bouw van een datacenter kan er een race to the bottom dreigen over de voorwaarden voor datacenters. Dus lokale bestuurders, laat je niet tegen elkaar uitspelen en zorg ervoor dat er een regionaal plan komt over waar datacentra het beste kunnen komen.

01:11:47

voorzitter: Dank u wel. Ik ga de heer Claassen nog een vraag toestaan en ik zag ook nog handen van twee of drie andere raadsleden. Eerst even de heer Claassen.

01:11:55

de heer Claassen: Ja, dank u wel, voorzitter. Even een verduidelijkingsvraag. Ik hoor u twee dingen zeggen. Aan de ene kant CO2-neutraal. Nou, D66 en deze klimaatdrammer steunt u

transcript

helemaal in de ambities om klimaatneutraal te worden of de klimaatdoelen te halen die we hebben opgesteld, maar hier hebben het over een datacenter. Ik ben heel nieuwsgierig hoe ver u kijkt welke CO₂-uitstoot en welke stikstof uitstoot u ziet bij een datacenter die eigenlijk alleen maar heel veel elektriciteit gebruikt ten opzichte misschien wel van noem maar een distributiecentrum even verderop waar vrachtwagens af- en aanrijden om voedsel heen en weer te brengen van supermarkt en naar supermarkt.

01:12:35

mevrouw Nieuwenhout: Ja, als het aan GroenLinks ligt, stoten die vrachtwagens binnenkort ook geen stikstof en CO₂ meer uit maar dat is een andere discussie. Als het gaat over de CO₂-uitstoot en over de energiebalans, het datacenter kost veel energie. En met wat zonnepanelen op het dak, hopelijk zo veel mogelijk, en met het gebruiken van de restwarmte wordt het natuurlijk het energieverbruik als geheel een beetje beperkt. Maar je zou nog steeds als je dezelfde energie gebruikt om warmtepompen te laten draaien, veel meer huizen kunnen verwarmen dan als je dat gebruikt om koperen draadjes te laten sturen in een datacenter. Dus als je kijkt naar hoe de energiebalans werkt, dan is het eerst door koper draadjes in een datacenter laten gaan niet de allerbeste manier om energie te gebruiken als we onze klimaatdoelstellingen willen halen.

01:13:25

voorzitter: Meneer Bushoff en dan tot slot de heer Hekkema. Graag even een korte vraag en een kort antwoord.

01:13:31

de heer Bushoff: Toch twee punten, voorzitter. In de eerste plaats is het toch zo dat de energie die gebruikt wordt voor dit eventuele datacenter sowieso voornamelijk bedoeld zal zijn voor de industrie? Dus dat het niet zo is dat met de komst van dit datacentrum wat veel energie gaat kosten en daardoor minder huizen gebruikt zouden kunnen maken van de energievoorziening?

01:13:53

voorzitter: Doet u meteen uw tweede punt er even bij, als u wilt.

01:13:57

de heer Bushoff: Het tweede punt was misschien meer ter geruststelling van dit debat, dat schoot me net namelijk binnen, dat tijdens het debat over de herziening van de grondexploitaties het college heeft gezegd onder andere, volgens mij de heer Benjamins, dat er zo'n visie gaat komen over wat voor soort bedrijven wij wel en niet in de gemeente Groningen willen. Dus volgens mij, schoot me te binnen, kunnen we die zorg van sommige partijen en die wens die er misschien bij sommige partijen leeft om met zo'n visie te komen wegnemen omdat hij er gaat komen.

01:14:25

mevrouw Nieuwenhout: Nou, dan kijken we inderdaad uit naar dat debat. En met betrekking tot het eerste punt, bij het klimaatakkoord gebeurt dat ook. Een soort kunstmatige scheiding tussen industrie en huishoudens en vervoer. Uiteindelijk gaat het gewoon over megawattuur dat gebruikt worden en die opgewekt wordt, zoals collega van Student en Stad al zei, met een bepaalde CO₂-uitstoot. Je kan wel zeggen: "Ja, de windmolens op zee zijn voor de industrie en de windmolens op land zijn dan weer voor de huishoudens". Maar de fysieke

transcript

realiteit is dat er gewoon één stroomnet is en één stroomvoorziening. En dat we gewoon moeten kijken wat de impact is van extra bedrijvigheid of andere activiteiten [crosstalk]

01:15:07

voorzitter: Ik val je even in de reden want we zijn echt meer dan ruimschoots door de tijd en de antwoorden lijken wel steeds langer worden. En ik had meneer Hekkema ook nog een vraag belooft en er gaan nu nog weer twee handen omhoog. Dus de heer Hekkema, een korte vraag.

01:15:18

de heer Hekkema: Nee, voorzitter, ik wilde eigenlijk zo meteen mijn woordvoering doen, maar dat is dus geen vraag.

01:15:22

voorzitter: Wat zegt u?

01:15:24

de heer Hekkema: Ik wilde eigenlijk mijn woordvoering doen, dus dat was geen vraag.

01:15:27

voorzitter: [onhoorbaar] tijdstress. Meneer Bosch, dan geef ik u de gelegenheid om een hele korte vraag te stellen.

01:15:33

de heer Bosch: Ik ga het zo kort mogelijk proberen te houden, want wat GroenLinks eigenlijk zegt is: "We willen wél datacenters, want we gebruiken allemaal een laptop, maar we is op de plek waar de energiemix zo groen mogelijk is". Nou, daar valt op zich in te komen, maar je kan niet een datacentrum voor allemaal in Noorwegen of Zweden zetten. Ze moeten ook hier. En dan is dit nou juist een duurzame plek waarbij een stad dichtbij is dus je kan de restwarmte gebruiken, waarbij je het hele dak vol kan leggen met zonnepanelen en wat een gunstige plek is voor stroom knooppunten. Dus het is juist wel duurzamer om het op deze plek te doen.

01:16:08

mevrouw Nieuwenhout: Mij wordt woorden in de mond gelegd die niet helemaal kloppen. GroenLinks is niet in principe voor datacenters maar in principe tegen en we zouden ook onze datahonger misschien iets kritischer moeten bekijken. Daar laat ik het bij.

01:16:19

voorzitter: Sorry, daar gaan we het echt bij laten. De heer Hekkema voor de woordvoering.

01:16:25

de heer Hekkema: Ja, dank, voorzitter. Ik denk dat ik het kort kan houden, want mevrouw Nieuwenhout heeft net 20 hectares aan gras voor mijn voeten weggemaaid want dat verhaal sloot heel erg aan bij wat ik ook wilde gaan vertellen. De Partij voor de Dieren is natuurlijk geen voorstander van de komst van een datacenter op Westpoort. Er zijn allerlei argumenten voor, die zijn ook al de revue gepasseerd. Maar wat wij vooral zien, andere partijen hebben het heel erg over die restwarmte. Het is gewoon zo dat het gebruik van restwarmte inefficiënt is. Die windstroom die van de Noordzee komt, kan ook gewoon direct gebruikt worden voor inwoners van onze stad, voor kleinere andere bedrijven in onze stad.

transcript

Het is hoog inefficiënt om die energie eerste door het datacentrum te laten gaan en vervolgens nog, misschien als er iets over is, dat aan huishoudens te schenken. En bovendien zorgt dat er dus ook dat onze ambities op het gebied van een CO2-neutrale gemeente in 2035 toch best wel in het geding kan komen. En dat is dus ook een vraag die ik aan de wethouder heb. Wat betekent de vestiging van een datacenter, we zijn er geen voorstander van maar als je dat zou doorrekenen, voor het behalen van de doelstelling Groningen CO2-neutraal in 2035? Want daar ziet onze fractie dan heel graag in verdere overwegingen een planvorming en transparante en concrete cijfermatige onderbouwing voor. Die is er nu niet. Het gaat nu voornamelijk om overweging en ik zie de andere partijen heel erg meegaan in het reclamepraatje van de nut en noodzaak van het gebruik van restwarmte. Wat we ook weten, en sla de onderzoek platforms Follow the Money, de krant NRC [onhoorbaar] restwarmte is vaak iets wat Big Tech gebruikt als verkooppraatje om draagvlak te creëren voor de plaatsing van die datacentra. Dus ik denk dat we ons daar allemaal heel erg bewust te zijn.

01:18:10

voorzitter: [crosstalk] Gaat uw gang.

01:18:12

de heer Moerkerk: Ik begrijp het heel belangrijk is om die doelstellingen '35 te Halen en dat steunt mijn partij ook. Alleen moeten we dan misschien niet gewoon wat bedrijven die nu te veel CO2 uitstoten weg gaan sturen of zo? Ik bedoel, natuurlijk is het heilig, maar om nou te zeggen, dingen die we nodig hebben in de stad gaan we niet toelaten. Ik draai het een beetje gekkigheid door maar is dat er een optie?

01:18:35

de heer Hekkema: Dat zou best een optie kunnen zijn. De vraag is natuurlijk of we dat datacentrum nodig hebben. Ik zei het eerder ook al eens in antwoord op vraag van mevrouw De Vries van de VVD en dat is totaal niet een nationalistisch argument. Het is gewoon zo dat veel van die datacentra geen Nederlandse data opslaan maar we zitten wel met watervervuiling, we zitten met het feit heel veel van die energie ook gebruikt kunnen worden voor huishoudens, we zitten met verdozing van het landschap. Dus ja, we zouden best wel na kunnen denken over of het wenselijk is om die datacentra hier te plaatsen en wat het dus oplevert voor ons land. En wat mijn partij betreft levert het ons veel minder op dan wat hier misschien gesuggereerd wordt door het college of door andere partijen en door de Big Tech zelf.

01:19:18

voorzitter: Dank u wel. Toch een beetje traditie, ik zie de drie vingers op een rij daar. Heeft u vragen die niet al eerder zijn gesteld? Gaat u nog iets toevoegen aan het debat? Oké, dan ga ik het toestaan. Mevrouw De Vries als eerst.

01:19:31

mevrouw De Vries: Dank u wel. Eén kort ding nog. Meneer Hekkema focust zich nu helemaal op de restwarmte en doet net alsof alle partijen hier dat als belangrijkste punt uit dit stuk hebben gehaald. En volgens mij is het bij iedereen doorgedrongen dat de restwarmte een bijproduct is waar wij als stad van kunnen profiteren, en dat uiteindelijk de vraag die nu voorligt is of we die datacentrum willen en of daar genoeg voordelen voor zijn en de

transcript

restwarmte is daar één van. Dus kunt u misschien ook nog op de andere punten ingaan en aangeven wat u daarvan vindt?

01:20:00

de heer Hekkema: Ja, misschien dan toch op het punt van de werkgelegenheid, die ik ook heel veel andere partijen heb horen zeggen, het getal van 125 arbeidsplaatsen. Dat is ook wat bij het datacentrum in Wieringermeer hebben gezien waar uiteindelijk niks van terecht is gekomen. En bovendien is het vaak zo dat veel van die datacentra, naarmate de technologie voortschrijdt, kunnen worden bediend remote met hooggekwalificeerd personeel, vanaf afstand. Dus de vraag is ook, daar zou ik dan ook wel een onderbouwing van willen zien in aansluiting bij de heer Bushoff, het zou natuurlijk heel mooi zijn als daar praktisch geschoolden vanuit de gemeente zouden kunnen gaan werken, maar de vraag is of dat überhaupt wel zo zal zijn. Dus wat dat betreft is dat werkgelegenheidsargument ook moeilijk. En vervolgens nog dan [crosstalk]

01:20:45

voorzitter: [crosstalk] want ook u bent inmiddels door de tijd heen. Dit is wel onderwerp voor discussie. De heer Claassen nog een interruptie toestaan, dat is dat laatste voor [onhoorbaar].

01:20:55

de heer Claassen: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik hoor eigenlijk twee dingen door elkaar halen die feitelijk gewoon niet kloppen. Er worden hier eigenlijk appels met peren vergeleken als we kijken naar het datacenter dat hij noemde in Wieringermeer ten opzichte wat we hiervoor hebben, dat is één. En twee, noemt u iets over water dat verontreinigd zou zijn dat hier wordt gebruikt. In de brief staat volgens mij toch helder dat er luchtkoeling gaat plaatsvinden in eerste instantie en als u dan al zegt dat het water verontreinigd is, dan ben ik wel benieuwd hoe u dat dan ziet anders zou er worden toegevoegd om eventueel een datacenter te koelen.

01:21:26

de heer Bushoff: Ja, dank voor de vraag. Misschien een beetje verwarrend inderdaad, het gaat om luchtkoeling. Dus daar zal inderdaad de vloeistof niet weglekken, maar het is wel zo dat er voor die luchtkoeling ook vloeistoffen voor nodig zijn die chemisch van aard zijn en op een gegeven moment ook moeten worden afgevoerd. Dus of die nou direct worden geloosd, dat zal niet gebeuren, maar die zullen wel op een andere manier moeten worden afgevoerd.

01:21:47

voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond wie ik het woord mag geven voor de woordvoering. De heer Moerkerk, daarna ga ik naar de heer Claassen.

01:21:55

de heer Moerkerk: Dank u wel, voorzitter. In de basis zijn wij positief over dit plan. Als de B en W de intenties van de koper weet om te zetten in harde garanties, zoals ook de heer Bosch heeft aangegeven, genoeg zonnepanelen, bijdrage Ringweg, kan hij hiermee instemmen. Mij verbaast inderdaad ook wel een beetje de grondhouding die de heer Bolle aangaf van ja, niet in onze achtertuin. We moeten het eigenlijk als een compliment opvatten dat die datacenters allemaal naar Nederland willen. Het is hier veilig, het eigendomsrecht is goed geregeld, stroom doet het altijd, er wordt weinig gestaakt en we zijn gewoon een veilig

transcript

land om dit te vestigen. Het is eigenlijk een luxeprobleem, laten we dat niet vergeten. We veroorzaken het eigenlijk zelf. Die subsidies zijn er ook, maar volgens mij geeft dat niet de doorslag om zich hier te vestigen. Het zit hem vooral in stabiliteit van het land waar je zit. En dan kunnen we daarvan profiteren door de privacy- en regelgeving, die bij ons zo strak is, te gebruiken om de rest van de wereld te helpen. Dat moet toch ook aanspreken? Ook zeker de heer Koks terwijl hij op zijn mobiel zit te kijken, op WhatsApp iets zit te doen. We veroorzaken dit zelf. En we kunnen onze mores en onze ethiek rondom data gebruiken om de wereld mee te sturen van waar dit naartoe moet. Voor de rest wou ik op dit ideologische vlak niet zoveel meer zeggen maar iets over de invulling van het gebouw in het landschap zeggen. Dat is hier nog niet zo besproken.

01:23:16

voorzitter: Ik ga even de heer Moerkerk het verhaal laten afmaken.

01:23:19

de heer Moerkerk: Graag hadden we dit plan opgenomen gezien worden in de integrale visie voor Westpoort. Er komen wat vragen binnen hoe je dit moet inpassen in het landschap. Het gebied houdt aan de oostkant op bij de spoorlijn, maar de nieuwe Ringweg gaat er wel onderdoor of overheen. Gaat het er overheen, dan wordt het hoog. Gaat het er onderdoor, heeft het misschien ook weer implicaties. Hoe wordt dit ingepast? Wat gebeurt er met het gebied tussen de spoorlijn en de Aduarderdiepsterweg? Daar heeft de gemeente ook grondposities. Daar is onder andere voorzien, in dat gebied, de huisvesting voor het alternatief wonen. Dus het heeft meer impact. We zouden het graag wat breder willen zien, die grote doos op die plek dan alleen op dat stukje tussen spoorlijn en de molen. Dus misschien kan de wethouder daar nog iets over zeggen. Dank u wel.

01:24:07

voorzitter: Dank u wel. Meneer Koks, heeft u nog behoefte om te reageren?

01:24:12

de heer Koks: Nou, kijk, 100% Groningen pikt één ding uit mijn argumentatie. Mijn hoofd argumentatie natuurlijk is rondom die gigantische megabedrijven, die internationaal gezien, overheden buitenspel zetten en privacyregels scheiden, enzovoort. En dat ik zelf ook wat dataatjes gebruik, speelt ook wel een rol maar minimaal, zal ik maar zeggen.

01:24:32

de heer Moerkerk: Ik begrijp die discussie. Ik geloof alleen niet dat die plaats hoort in dit forum en we kunnen natuurlijk zelf allemaal besluiten bepaalde fora of diensten niet te gebruiken dus als het zo principieel ligt, moeten we er zelf ook consequent in zijn. En ik heb niet het idee dat we allemaal allerlei alternatieven platforms gebruiken die er ook zijn. Er zijn heel veel alternatieven om toch niet Instagram en toch niet Facebook te gebruiken en volgens mij doen weinigen dat hier. Dus ik vind het een beetje hypocriet om daar al te veel op te focussen.

01:25:06

voorzitter: Dank u wel. Meneer Claassen.

01:25:07

de heer Claassen: Voorzitter, dank u wel. Op weg hier naartoe luister ik op mijn iPhone op de

transcript

fiets naar muziek, op aanraden van mijn zus luister ik de laatste tijd via de app Spotify naar wat naar rustgevende muziek van Einaudi. Dat kan ik warm aanbevelen. Daar had ik nog nooit eerder gehoord, maar dankzij de digitale innovatie hoef ik niet lang te zoeken en ontdek ik nieuwe muziek. Hier aangekomen maak ik snel even een foto op Instagram om mijn volgens te delen wat hier vandaag in dit prachtige huis van de democratie besproken wordt. En voordat we zijn begonnen, check ik toch nog even onze gemeentelijke website en heb de stukken voor me die we vandaag behandelen.

01:25:39

voorzitter: Meneer Koks.

01:25:40

de heer Koks: En u realiseert zich ook dat u fietst op een fietspad wat door de gemeenschap is aangelegd, en u beseft zich ook dat u in een gebouw zit wat ook door de gemeenschap is aangelegd?

01:25:50

de heer Claassen: Absoluut! En daarom zie ik Grunningen ook als een [onhoorbaar], meneer Koks. Niet een Smart-City maar een [onhoorbaar]. Vanuit economisch perspectief is het namelijk volkomen logisch om het datacenter naar onze gemeente te halen. Het is net als het Aldi distributiecentrum een distributiecentrum. Geen distributiecentrum van voedingsmiddelen maar het distributiecentrum van data. Qua werkgelegenheid is het al genoemd, 125 arbeidsplaatsen van met name praktisch geschoolde mensen. Mensen die zorgen voor het onderhoud, voor de beveiliging en de koeling van het datacenter. Maar vooral interessant is de eventuele aantrekkende werking die dat kan hebben op organisaties die het steeds verder willen digitaliseren of it-gerelateerde dienstverlening verzorgen, want het is deze digitalisering die het mogelijk maakt om je bedrijfsvoering verder te optimaliseren. Hoewel D66 niet per definitie voorstander is van meer visies lijkt het onze fractie wel goed om na te denken over een [onhoorbaar] stad worden in samenwerking met andere, want digitale economie en digitale infrastructuur is groter dan alleen onze eigen gemeente.

01:26:48

voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout.

01:26:50

mevrouw Nieuwenhout: Is D66 ook op de hoogte van het feit dat maar 37 procent van de in Nederland beschikbare datacapaciteit gebruikt wordt door Nederlandse bedrijven en de rest is alleen maar voor internationale bedrijven elders?

01:27:04

de heer Claassen: Ja, dat sluit helemaal aan bij het punt wat ik wil maken, namelijk dat we met andere overheden moeten komen tot een visie, en dat is net ook al genoemd, over een digitale economie en een digitale infrastructuur in heel Nederland dus hoe we die met andere overheden moeten gaan vormgeven. Provinciaal en wat mij betreft ook landelijk. Wat D66 betreft, is vanuit het ruimtelijke perspectief voldoende vertrouwen. Hoewel het waarschijnlijk nooit het mooiste gebouw wordt in onze gemeente, sluit het voldoende aan op wat er al is. En onze fractie ziet ook dat er een randvoorwaarde is opgenomen, dat het landschappelijk wordt ingepast met voldoende groen en waterbuffers. Tegelijkertijd stelt het

transcript

college geen ruimte meer te zien voor middelgrote datacentra. Dat kunnen we ons ook wel voorstellen. Maar onze vraag aan het college is wel wat dit betekent in relaties tot de ambities van de Europese Unie om meer add datacenters in Europa te ontwikkelen. Worden deze kleine add datacenters dan ook uitgesloten voor de toekomst? Voorzitter, we kennen dit gebied als een dikke bak met bieten en met de komst van een datacenter is ook een dikke bak met stroom, want dat is een datacenter. Een datacenter vraagt veel stroom. Voorgesteld is om 100 procent groene energie te gebruiken en zonnepanelen op het dak te plaatsen. Wat ons betreft helemaal vol. Maar ondanks zonnepanelen leidt dat wel tot de vraag hoe we uiteindelijk energieneutraal worden en graag een reactie van de wethouder hoe hij dat ziet. Het college stelt voor om de restwarmte te gebruiken op ons warmtenet, goed voor het verwarmen van 5.000 tot 10.000 woningen. Dit leidt wel tot een vraag van onze fractie. Waarom wordt deze restwarmte op voorhand al bedacht voor woningen? Ziet de wethouder ook mogelijkheden om de restwarmte in te zetten voor direct omliggende bedrijven, zodat ook zij gebruik kunnen maken van deze restwarmte? Als het datacentrum komt, wilt onze fractie weten wie hier toezicht op houdt. Toezichthouder op de afspraken over het energieverbruik, de luchtkoeling en eventuele waterkoeling.

01:28:50

voorzitter: Meneer Bolle.

01:28:52

de heer Bolle: Maar waarom zou D66 dat per se willen? Want we hebben toch juist heel veel van die alternatieve bronnen nodig voor WarmteStad?

01:29:01

de heer Claassen: Ik begrijp niet helemaal uw vraag. Kunt u dat even toelichten?

01:29:07

de heer Bolle: De heer Claassen zegt net: "Ik wil die restwarmte die vrijkomt ook gebruiken voor bedrijven die daarnaast liggen, bij wijze van, en niet zozeer voor de 5.000 tot 10.000 woningen".

01:29:17

de heer Claassen: Dat is niet helemaal wat ik bedoel. Ik bedoel te zeggen, ja het kan ook voor 5.000 tot 10.000 woningen, maar zou het ook mogelijk zijn om eventuele restwarmte in te zetten voor de bedrijven daaromheen? Daarmee sluit ik niet die 5.000 tot 10.000 woningen uit.

01:29:27

de heer Bolle: Nee, en toen was mijn vraag: "Waarom zou je dat willen? Omdat we die alternatieve bronnen juist nodig hebben om een goede strategie te kunnen hebben voor WarmteStad." Dat was mijn vraag.

01:29:37

de heer Claassen: Ja, dat zou ik even moeten afwachten hoe de wethouder daarop reageert.

01:29:39

voorzitter: De heer Hekkema heeft ook een vraag aan u en dan gaan we deze bijdrage ook afronden.

transcript

01:29:45

de heer Hekkema: Ja, ik hoor de heer Claassen, en misschien heeft hij dat al vier keer vertelt vanmiddag, dat de komst van zo'n datacentrum maar ook allerlei andere IT-bedrijven aantrekt. Nou, dat is heel mooi zijn als dat zo zou zijn. Ik heb dat nog niet gelezen ergens. Ik heb heel veel studies erop nagekeken. Ik heb experts daarover ook gelezen. Een datacentrum is voor de opslag van data. Andere IT-gerelateerde bedrijven is hoeven daar niet per se bij in de buurt zijn dus ook dat argument snijdt geen hout.

01:30:13

de heer Claassen: Nou, dat heb ik ook niet gezegd dat het per definitie zo is. Ik zou het mooi vinden als die mogelijkheid er is, dat het dan ook mooi zou zijn om voor dat soort organisaties te gaan maar we weten op dit moment nog helemaal niet wie daar komt. Voorzitter, [crosstalk] ik wil graag afsluiten. Onze fractie maakt zich zorgen ook over het stroomverbruik maar ziet tegelijkertijd ook een toenemende behoefte aan digitalisering. Het is deze toenemende behoefte aan digitalisering die past in een digitale economie van de toekomst. En om deze digitale economie te realiseren, hebben we ook een digitale infrastructuur nodig en als we dit datacenter in onze gemeente plaatsen, dan is dat een stap verder in de digitale economie en een stap dichterbij voor [onhoorbaar]. Dank u wel.

01:30:52

voorzitter: Dank u wel. Meneer Bolle.

01:30:55

de heer Bolle: Dank u wel, voorzitter. Ik heb vandaag drie mandarijnen gegeten en één banaan. Die zijn allemaal niet geproduceerd in Nederland dus mevrouw Nieuwenhout gaat misschien zeggen dat ik wat aan mijn fruithonger zou moeten doen om daarmee mijn .. Ja, appeltjes. Daarvan eet ik er ook wel één per dag. Maar goed, dan zou ik dus moeten stoppen met mijn gevarieerde fruitinname. Dat was ik eerlijk gezegd niet van plan, maar ik vind het, wat ik net ook zei een interruptie bij mevrouw Moorlag, dat ik het inderdaad een niet in mijn achtertuin gedachte vind. Natuurlijk zijn er een heleboel nadelen aan het datacentrum. Die ziet mijn fractie ook. Dan moet ik ook zeggen dat ik een distributiecentrum in de regel ook vaak niet zo mooi vind. Ja, fabrieken. Ik ben opgegroeid in de buurt van Europoort, dat had dan soms nog wel eens wat. Maar goed, dat zullen heel veel mensen ook niet heel erg mooi vinden. Maar dat is wel allemaal ten nutte van de gemeenschap. Daar werken mensen, ze produceren dingen die wij vervolgens weer gebruiken. En zo is het met het datacentrum ook. Ik zou nog willen afsluiten dat het wel echt van belang is, zoals ook de VVD en andere partijen zeiden, dat we die randvoorwaarden voor zonnepanelen, voor restwarmte en misschien ook wel voor werkgelegenheid, misschien kunnen we daar ook wel iets hardere afspraken over maken, dat we die een goede manier vastleggen, voorzitter. Met die randvoorwaarden zijn wij een voorstander van een datacenter.

01:32:22

voorzitter: Dank u wel. Dan hebben alle fracties het woord gevoerd en heeft de voorzitter het toegestaan om tien minuten uitloop in de tijd. Dat legt een beetje een hypotheek op de beantwoording door het college. Daar is nog precies een kwartier voor want dan begint hier ook de volgende sessie, dus ik wil de raadsfracties ook vragen om wat terughoudend om te gaan met interrupties richting het college zodat we dit op tijd kunnen afronden. Ik denk dat ik eerst naar wethouder Benjamins kijk. Ik zag de heer [crosstalk] aantekeningen maken.

transcript

01:32:48

wethouder Benjamins: Wij doen de beantwoording in tweeën vandaag. De energievraagstukken worden behandeld door de wethouder energiezaken, dus vandaar. Ik hoor een raad met wensen en bedenkingen en aarzelingen. Die aarzelingen en bedenkingen en wensen hadden wij dus ook en vandaar dat wij die brief op deze manier aan uw raad hebben aangeboden en voor hebben gelegd. Ik zal nog even samenvatten. We hebben dus een datacenter dat gewoon eigenlijk in het bestemmingsplan al past dus daar hoeven we eigenlijk geen andere planologische afwegingen mee te maken en we kunnen dus wettelijk eigenlijk geen randvoorwaarden eisen. Maar we hebben ons maximaal ingezet om dat wel te doen, om de ruimtelijke inpassing zo goed mogelijk te regelen en de initiatiefnemer deelt het belang met ons en die committeert zich hier ook aan. En dat betekent ook inclusief heel veel aandacht voor groen in en om het pand. Of in het pand weet ik eigenlijk niet. Maar goed, om het pand in ieder geval wel, in de ruimte daar en gebruik van restwarmte en ecologische aspecten. Vanuit het ruimtelijk, economisch en energieperspectief is dit dus de meest logische plek, zoals we al hebben geschreven in de brief in onze gemeente. Een datacentrum van deze omvang is dus 20 hectare is dus het is best fors maar een plek waar uw raad, eigenlijk bijna iedereen zegt het wel ongeveer, dat die plek dat dan ook zou moeten zijn, als het dan een plek in onze gemeente is. Westpoort heeft uw raad eigenlijk opgezet als een bedrijventerrein voor grootschalige bedrijvigheid. U hebt voor gekozen in de Next City om er een regulier bedrijventerrein van te maken voor grootschalige bedrijvigheid en dat lvert over het algemeen een iets lagere arbeidsintensiteit op. Wij hebben alle arbeidsintensievere werkgelegenheid namelijk liever ietsje dichter bij de stad. Dat heeft uw raad ook allemaal beaamd. Dan de ligging. Bij dat hoogspanningsstation van TenneT en ook dicht bij een midden spanning station van Enexis oftewel dicht bij het noodzakelijk stroomverdeelstation, dat is juist een plus want via dat hoogspanningsnet wordt windenergie van de Noordzee, maar ook stromen uit Denemarken en Noorwegen naar de rest van Nederland getransporteerd. En het streven is om die vrijkomende warmte dus nuttig in te zetten voor de bebouwde omgeving maar daar gaat wethouder Broeksma straks even verder op in. Ook al genoemd door een aantal fracties, de vestigingsplek, de locatiekeuze. Hij is gewoon minder aantrekkelijk voor andere bedrijven. Hij is wel aantrekkelijk voor een bedrijf dat juist heel veel groene energie gebruikt. En dan het stukje over de toekomst voor andere datacenters, middelgrote datacenters. D66 heeft daar onder andere naar gevraagd. Een middelgrote datacenters zien wij inderdaad niet meer voor onze gemeente dan is het vestigingsplek, maar deze vestigingsplek is ook al erg lang in onderzoek. We hebben in medio 2020 u al aangekondigd een verkenning te zullen starten hierover en de gesprekken hierover zijn nog verder van daarvoor. En dat brengt mij ook eventjes op de opmerkingen van de heer Koks als het gaat om het informeren van de inwoners, want ik ga inderdaad vanavond niet meer op het fietsje. Maar ik kan de heer Koks wel meegeven dat de omwonenden daar wel op de hoogte waren van eventuele bouwplannen maar van al wat eerder terug. Maar wij gaan uiteraard ook met deze mensen nauwgezet in gesprek en ook uit de doeken doen hoe wij dat allemaal in zullen passen daar. Dan datacenters en de daarbij behorende ICT-infrastructuur, die leveren een belangrijke ondersteunende bijdrage aan de economische ontwikkeling. En verdere digitalisering van de maatschappij, zoals u weet, u hebt met uitzondering van de heer Moerkerk en ik denk de heer Bushoff allemaal gebruikgemaakt van een elektronisch apparaat tijdens uw woordvoeringen. U wilt allemaal

transcript

netflixen en ik verwijs gemakshalve naar het verhaal van de heer Claassen als het gaat om de gemakken van de digitale wensen inmiddels. En ook bedrijven hebben die behoefte dus in dat opzicht lijkt me dat voor zich spreken. Dan hebben we ook nog een aanbeveling in de concept nationale omgevingsvisie staan, de NOVI, dat datacenters juist van groot belang worden genoemd voor het Nederlandse verdienvermogen en vestigingsklimaat. Ik denk dat het gevoelen in zijn algemeenheid toch wel trotser mag zijn op wat wij in Nederland doen. En ik hoor mensen dan zeggen van ja, die datacenters transporteren en distribueren niet alleen maar nationale data. Die transporteren ook internationale data. Ik heb de discussie over de haven van Rotterdam bijvoorbeeld nog nooit gehoord, als ik heel eerlijk ben. Dus alles overwegende vinden wij als college dat onder de genoemde voorwaarden die inpassing van het datacenter mogelijk is. Ik zal zo nog even specifieker ingaan op de vragen die u gesteld heeft. Maar wij zijn wel van plan om de rest van het gebied als gewoon regulier bedrijventerrein in te vullen. Dus het is geschikt met name voor het MKB-bedrijven en wij vinden dat wij ook een praktisch geschoolde plek daar hebben gecreëerd en dat vinden we eigenlijk qua werkgelegenheid voor die datacentra ook zo. De SP maakte een statement over ICT-infrastructuur in overheidshanden. Maar ICT en overheid, meneer Koks. Tot mijn spijt, voorzitter, dat is nog niet echt een heel succesvolle samenwerking gebleken. Even kijken wat nog meer. Een vraag van de VVD over de bijdrage aan de Rondweg. Dat wordt een substantiële bijdrage, dat kan ik u wel meegeven. Ik kan u niet over de exacte hoogte uit de doeken doen, maar ik kan u wel vertellen dat een substantiële bijdrage wordt. Moet dit allemaal in Nederland? Ja, dat heb ik dus net al beantwoord volgens mij. Even kijken. Die randvoorwaarden... Ja, dat criterium van weinig werkgelegenheid per hectare. Daar wil ik toch ook nog heel even bij stilstaan, want juist door de keuze die uw raad gemaakt heeft, is het eigenlijk bijna vanzelfsprekend dat daar een lagere gemiddelde werkgelegenheid op dat bedrijventerrein zit dan op andere bedrijfsterreinen. Maar ik moet u zeggen dat het nog steeds best een aardige, forse werkgelegenheid met zich meebrengt. Ik denk dat ik nu eerst even het woord aan wethouder Broeksma geef.

01:40:01

voorzitter: We maken dit puntje eerst even af. Meneer Koks kort.

01:40:04

de heer Koks: Even een piepklein vraagje. Helemaal aan het begin van het verhaal doet u de suggestie, dit past allemaal binnen het bestemmingsplan, dus moet dat datacentra er komen. U suggereert dat we geen gronden hebben om tegen die club te zeggen van het gaat niet door. Maar u bepaalt zelf wat voor prijs en onder welke voorwaarden u een stuk gemeentegrond verkoopt? Dat is toch niet afhankelijk van een toevallig bestemmingsplan?

01:40:35

wethouder Benjamins: Nee, daar gaat het dus niet om. Het gaat over of het planologisch past of niet. Dat klopt, u heeft gelijk dat wij daar zelf over gaan.

01:40:42

de heer Koks: Ja, ook al past het volledig bij het bestemmingsplan.

01:40:44

wethouder Benjamins: Ja, dat klopt.

transcript

01:40:48

voorzitter: Mevrouw De Vries. Mevrouw De Vries, heeft u nog een vraag aan de wethouder?

01:40:54

mevrouw De Vries: Wellicht beantwoordt de heer Broeksma die dus ik wacht nog even.

01:40:57

voorzitter: Oké, prima. Dan gaan we naar wethouder Broeksma voor het energiegedeelte.

01:41:00

wethouder Broeksma: Dank u wel, voorzitter. Ik hoop niet te veel dubbele beantwoording te geven samen met mijn collega Benjamins. Een datacenter en de energiebalans. Een datacenter vraagt veel energie en levert ook wat energie ook, maar we moeten er niet omheen draaien. De balans is meer gebruik dan wat het oplevert. En eigenlijk wat het oplevert zijn de zonnepanelen op het dak en ook de restwarmte die we elders kunnen gebruiken. Dus ik hoor ook die vraag, zorg voor een zo goed mogelijke energiebalans en kijk of er afspraken te maken zijn met de partij, om dat zo goed mogelijk te doen. Op die afspraken kom ik straks terug. Een van die dingen die we willen is dan die restwarmte dus als je op het moment zegt, nou, we willen in het datacenter vrije wereld levert, dat is dan een vraag. Maar als de datacenters een effect of life zijn, heeft het dan een voordeel als die in de buurt van de stad komen te staan, of maakt het ons eigenlijk niet uit? Nou, macro gezien kun je zeggen er wordt evenredig veel energie verbruikt en zo maar die restwarmte is wel een interessant gegeven. 5.000 tot 10.000 woningequivalenten heet het dan, dat zijn niet per se huishoudens. Dat zou je ook in kunnen zetten voor bedrijven, maar daar is de energierekening is heel anders dus de businesscase is daar wat lastiger dan als je het bij woningen inzet. Maar die restwarmte aan de westkant van de stad kan interessant zijn voor een wijk als Vinkhuizen of de wijken die daar in de buurt zijn. Die woningequivalenten is ongeveer één woning maar dat is de maatvoering die we gebruiken. 5.000 tot 10.000, wij schatten ongeveer 8.000. Voor die restwarmte aan dat deel van de stad zijn ook andere partijen, u weet dat we daar ook naar kijken. Bijvoorbeeld de Suiker Unie is genoemd, [onhoorbaar] heeft grote duurzaamheidsinspanningen verricht en zij zijn ook erg geïnteresseerd om hun restwarmte en andere anderszins groene energie om daarin verder te gaan. Maar [onhoorbaar], dat betekent ook dat je daar naar opslag moet kijken, dus dat is mogelijk. Ook die warmteopslag is mogelijk. U weet dat er nu op [onhoorbaar] gebouwd wordt dus dat kun je ook elders bouwen maar we hebben voor restwarmte ook redundantie nodig. Overtollige restwarmte in die zin dat je niet afhankelijk wil zijn van één of twee bedrijven, dat het precies aan is op het moment dat er iets veranderd bij die bedrijven, of dat het dan wat minder wordt, als je een probleem hebt met de verwarming van je wijk. En dus moet er zeker redundantie zijn. Er is een datacenter zou interessant kunnen zijn om die redundantie, die overtolligheid te leveren. Zoals bij de andere datacentra hebben we ook die ervaringen. De ChristenUnie vroeg daarnaar, [onhoorbaar] twee datacentra en die levert dus hun de restwarmte as we speak net niet maar vanaf mei komend jaar wel, want dan is het systeem klaar. Zij leveren die restwarmte aan WarmteStad en dat betekent dat de aardgas afhankelijkheid van WarmteStad voor die duizenden woningen in Paddepoel. en stel [onhoorbaar] 75 procent afneemt dus dat betekent dat die restwarmte van datacentra, er zijn datacentra in Groningen, dat die helpt om die restwarmte huizen te verwarmen. Dus dat gebeurt gewoon. Een vraag die werd gesteld door een aantal partijen, halen we die route

transcript

2035? Nou, in de routekaart 2035 hebben ongeveer een derde, een derde, een derde. Opwek van energie, verminderen van energie dus isolatie en een derde van energie zullen we toch van buiten de gemeente moeten halen. Hier wordt gesproken over 100 procent groene energie wat van buiten moet komen, dus dat zal een onderdeel van dat laatste een derde deel zijn, maar het levert wel restwarmte op dus dat is weer een deel van de andere een derde. En het levert ook zonnepanelen, dat is ook weer een onderdeel van die andere een derde deel. Wat betreft de onderbouwingsvraag van de Partij van de Dieren, wij komen binnenkort met een update van die routekaart 2035 gebaseerd op de nieuwste inzichten en de projecties. Dat gaan we ook allemaal afspreken. "Er is de intentie", leest u, "in principe bereid", enzovoort. Daar maken we allemaal harde afspraken over, wat net ook aangegeven werd, planologisch past het maar dat is wel onze grond. Dus we kunnen bij de verkoop, bij de overeenkomst eisen stellen zoals we dat willen. En als het gaat om 100 procent groene energie, schrijven we dat gewoon op en dat is gewoon een eis die wij stellen. En die energie kan groen zijn. Student en Stad twijfelde er wat over. Er is één elektriciteitsnet dus thuis heeft u geen twee systemen van stopcontacten, een groen stopcontact of een grijs stopcontact. Er is één stopcontact maar elders in dat netwerk wordt groene dan wel grijze energie ingevoed en dat komt allemaal bij elkaar en dat komt bij u in het stopcontact uit de muur. Dus dat systeem werkt. [Onhoorbaar] is dat allemaal geregeld. De groene energie brengt me ook bij het punt van de ...

01:45:57

voorzitter: Meneer Bosch.

01:45:59

de heer Bosch: Ik snapte niet het antwoord niet waarom mijn redenatie niet klopt en waarom dit datacentrum dan dus daadwerkelijk 100 procent groen kan zijn.

01:46:09

wethouder Broeksma: Voor elke kilowattuur die zij afnemen, wordt elders groene energie voor diezelfde kilowattuur opgewekt. Anders kan het niet dus dan moet je kopen met garanties van oorsprong.

01:46:17

voorzitter: Ik zie nog aan de hand van de heer Hekkema maar het is ook zes uur, dus ik wil heel graag de wethouder de gelegenheid geven om dit af te ronden.

01:46:27

wethouder Broeksma: Energie brengt me ook bij het punt capaciteiten. [Onhoorbaar] ligt daar om de hoek. Nee, dat ligt er gewoon naast. Dat is het grootste stopcontact van de stad wat in rechtstreekste verbinding staat met Eemshaven en wat in rechtstreekse verbinding staat met andere elektriciteitskabels. Daar is voldoende capaciteit om dit te kunnen realiseren. Zonnepanelen werd gevraagd. Maximaal? Ja, dus we kunnen de afspraken maken die we willen, omdat het onze grond is en we kunnen dat in de overeenkomst opnemen. Het hoeft niet, maar we gaan het wel eisen. En de initiatiefnemer heeft zich bereid verklaard dat te willen doen en we verwachten dat de opbrengst van die zonnepanelen volledig door het bedrijf zelf zal worden gebruikt zodat er ook geen belasting van het net is voor dat deel van de energiebehoefte. Hetzelfde geldt voor de Rondweg. Mijn collega heeft er iets over

transcript

gezegd. Het gaat om serieus geld, op dit moment een onderdeel van de onderhandelingen. Nou, dan ben ik er opeens. Dank u wel, voorzitter.

01:47:27

voorzitter: Dank u wel. Meneer Hekkema, een laatste korte vraag.

01:47:31

de heer Hekkema: Ik zou eigenlijk nog één ding aan de wethouder willen vragen. Hij zegt net dat inderdaad dan die zonnepanelen op dak voor het bedrijf zelf zullen zijn, maar dan hebben wij er als gemeente eigenlijk ook niks aan, aan die duurzaam opgewekte stroom. En bovendien trouwens, ik hoorde de wethouder eerder, want dat is waar ik nog op in wilde gaan. Hij had het over die andere datacentra die in de stad inderdaad restwarmte te leveren. Maar twee van die vier datacentra hebben op dit moment geen inkoop van groene stroom, geen zonnepanelen dus de vraag is überhaupt of die restwarmte dan duurzaam is en of die gaat bijdragen aan het realiseren van die ambitie om Groningen CO2-neutraal te maken.

01:48:06

voorzitter: De reactie van het college.

01:48:09

wethouder Broeksma: U haalt een belangrijk punt aan waarom het hier anders is dan bij die andere datacenter. Daar hebben we die eis niet kunnen stellen van u moet 100 procent groene stroom inkopen of je moet zonnepanelen op het dak leggen. Hier kunnen we dat wel. De initiatiefnemer is bereid om dat ook inderdaad te doen. En inderdaad, de energie van de zonnepanelen wordt door het bedrijf zelf gebruikt dus dat verkopen ze niet aan anderen daar in de omgeving. Dat klopt. Dus op het moment, en dat is eigenlijk een soort wedervraag aan u maar u hoeft hem nu niet te beantwoorden, wat gebeurt er nu met restwarmte op het moment dat die niet gebruikt wordt om huizen te verwarmen? Dan verdwijnt die in het milieu, in het water, in de lucht, en dat is misschien iets wat je ook niet zou willen. Dan maar gebruiken. Overtollige warmte, verdwijnt dat in de lucht of gebruiken we die overtollige warmte om huizen te verwarmen? En het college kiest voor het laatste.

01:49:03

voorzitter: Dank u wel. Dit betreft een collegebrief dus mochten er partijen zijn die behoefte hebben om dit nog in de raad te bespreken, dan kan dat via een motie vreemd. Zijn er partijen die dat nu al overwegen? Ik kijk even rond. Meneer Koks, wij kijken uit naar uw motie. Ik vraag u vriendelijk om dit zo snel mogelijk met ons delen als u het inderdaad wilt indienen. Dank voor uw het geduld met elkaar en met deze voorzitter en ik wens u allemaal vanavond verder.